410/24
1032

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
1917. ÉVI ÁPRILIS 12. NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

(I.)

ÖSSZEÁLLITOTTA:

FOGARASSY BÁLINT,
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADÁSA.

1917.
NYOMTATTA SZÉKELY J. JENŐ KÖNYVNYOMDÁJA
NAGYSZALONTÁN.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
1917. ÉVI ÁPRILIS 12. NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

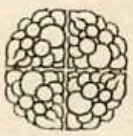
(I.)

ÖSSZEÁLLITOTTA:

FOGARASSY BÁLINT,

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADÁSA.

1917.
NYOMTATTA SZÉKELY J. JENŐ KÖNYVNYOMDÁJA
NAGYSZALONTÁN.

A Nagyszalontai Református Egyházmegye 1917. évi április hó 12. napján Nagyszalontán tartott

KÖZGYÜLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak: Böszörményi Lajos esperes és Tisza Kálmán gróf világi tanácsbiró (helyettes elnök) elnöklése mellett

I. Tanácsbirák:

Lelkészi részről:	Világi részről:
Balog Ambrus ny. esperes	Tisza Kálmán gróf
Nagy Imre,	Hadházy Kálmán,
Szabó István,	Szarka Sándor dr.,
Kassay Béla.	Tatár Balázs,
	Ötvös Gyula.

II. Ügyészek:

Hadházy Kálmán, Szarka Sándor dr.

III. Jegyzők:

Fogarassy Bálint és Perecz István lelkészi, Tatár Balázs s Szabó Lajos világi részről,

IV. számvevőszéktől:

Rácz Gyula elnök, Perecz István előadó, Kassay Béla, Bottyán Pál, Debreczeni István, Vargha Zoltán, H. Fekete Péter, Kegyes István.

V. tanügyi bizottságból:

Böszörményi Lajos elnök, Bottyán Pál előadó, Balog Ambrus, Nagy Imre, Szabó István, Kassay Béla, Fogarassy Bálint, Kolumbán Áron, Bessenyey Imre, Perecz István, Szondy Géza, Schrötter Dániel, Szabó Lajos, Szücs Balázs.

VI. lelkészek:

Balog Ambrus sarkadi, Bessenyey Imre mezősassi, Bódogh János mezőbajji, Boros Gábor árpádi, Bottyán Pál belényesi, Böször-

ményi Lajos nagyszalontai, Debreczeni István nagyszalontai, Fogarassy Bálint ágyai, Gyenge János nagyzeréndi, Igyártó Sándor bélzeréndi, Kalos Ferenc magyarcsékei, Kassay Béla tenkei, Kolumbán Áron kötegyáni, Kosdi János kőrösszegapátii, Lengyel Imre radnalippai, Nagy Imre biharugrai, Nagy Károly belényessonkolyosi, Ónody Sándor mezőgyáni, Perecz István kőrösnagyharsányi, Péntek Ferenc berekböszörményi, Polgár Gyula várasfenesi, Szondy Géza kisperegi lelkészek.

VII. tanitóképviselők:

Posta Lajos, Schrötter Dániel, Szücs Balázs.

VIII. egyházak világi képviselői:

Biharugráról: Vas Sándor, Mezőgyánból Kovács Imre egyházgondnokok, Nagyszalontáról: Vargha Zoltán és K. Balogh József presbiterek.

1. szám. A nagyszalontai református egyházmegye közgyülésének tagjai Nagyszalontán a református központi iskola nagytermébe jöttek össze s a munka kezdetén az örök szeretet Forrásához, a gondviselésben soha el nem fáradó mennyei édes Atyához kivántak járulni. A lelkeket a velünk hadban álló ellenség egyre növekvő száma és ereje s életünk fenntartásának napról-napra sulyosodó terhe folytán mindenfelől rémségek, nyomoruságok setétsége öleli körül; immár hiu reménység emberi segitségben bizakodni, de a szorongattatás fokozódó nyomása alatt mindjobban erősödik a legnagyobb szükségben legközelebb levő mindenható Istenben vetett bizodalom . . . megmozdulnak a szivek s önkéntelenül feltör az ajkakról az erős Isten erős emberének éneke: *Te benned biztunk eleitől fogva Uram* . . .

A meginditó szép éneklés elhangzása után *Böszörményi* Lajos esperes alkalmi imádsága következett, melynek sziveinket megrázó hatása alatt mély töredelemmel borultunk le igaz itéleteiben is irgalmas Istenünk előtt: Jóságos Atyánk, a te szavadra elmult a komor tél, megenyhült a lég, vidul a határ . . . fák, füvek és minden virágok ujulnak örömben, az egész természet s abban minden . . . minden hirdeti a feltámadást, az uj életet . . . csak az emberi kezek osztogatnak halált . . . fakasztanak mindtöbb szemből könnyüket . . . növelik a gyászolók, a szenvedők számát . . . óh csak az emberi szív van tele haraggal és gyülölettel . . . mélységes bánattal és sajgó fájdalommal. Nincsen kire tekintenünk, mi Istenünk, te kivülötted másra, Téged

kérünk hát: oltsd a harag tüzét, irtsd a gyülölet mérgét s tedd fogékonnyá a sziveket a krisztusi szeretetre, szüntesd a háboru öldöklését s a nyomában járó tengernyi szenvedést, hozd el a békesség áldott idejét, mely után buzgó imádság epedez milliók ajakán . . .

A szivből jövő, szivig ható imádság oszlatta a félelmet, szüntette a kétséget, erősitette a hitet, lobogtatta a hazaszeretet lángját s a jobb jövőben vetett bizodalommal énekeltük bezáróul: Isten áldd meg a magyart . . . nyujts feléje védőkart . . . megbünhődte már e nép a multat s jövendőt . . .

Ezek után Esperes szeretettel és tisztelettel üdvözli közgyülésünk minden alkotó tagját, kiemelve a vidékieket, kik nem rettentek vissza az utazás nehézségeitől, leküzdöttek minden akadályt s eljöttek, hogy résztvegyenek egyházmegyénk tavaszi közgyülésén. Azonban sajnálattal tesz jelentést arról, hogy egyházmegyénk igen tisztelt és nagyrabecsült gondnoka, Gróf *Tisza István* Őexcellenciája most sem jöhetett el közgyülésünkre. Nem rajta mult, hogy köztünk nem lehet. Be kell látnunk mindnyájunknak, hogy nélkülözhetetlen azon a helyen, hova őt királyunk bizalma állitá s minden idejét hazánknak kell szentelnie, hogy e válságos időben az államügyek vezetése pillanatra se szenvedjen fennakadást. De országos nehéz gondjai között sem szünik megemlékezni rólunk. Személyesen kereste fel esperest s azon kéréssel bucsuzott el tőle, hogy szives üdvözletét közgyülésünk minden egyes tagjának adja át. Ha nem lehet is most velünk, feledve nem vagyunk s rólunk való gondoskodása soha el nem fárad.

Szerető gondoskodását nem is nélkülözhetjük, mert helyzetünk sulyosabb most mint volt a multban bármikor. A történelemben példátlanul álló rettentő világháboru megint több családapát szólitott el hajlékunkból, az életfenntartás munkamezejéről, szerencsére itthon a nők és a gyermekek hősiesen kitartanak s amennyire gyenge erőik engedi, pótolják a harcterekre hivott s ott szivósan küzdő s helytálló munkaerőket.

Egyházmegyénk életének rendes folyását semmi különösebb esemény nem zavarta, az egyes egyházak háztartásában nagyobb zökkenés nem fordult elő, a belhivatalnokok jobbára megkapták illetményeiket, tanitóink nehéz helyzetén az állam most is sokat könnyitett a felemelt háborus segéllyel, hanem *lelkészeink* anyagi helyzete szinte válságos, e tekintetben ma már a gyengén fizetett tanitói karnak is alatta maradtak A papi földek tulnyomó részben a háboru kezdete óta parlagon hevernek nem került rájok munkás; akik bevethették,

azok sem arattak, itt a viz vette el, ott a jég verte le, amott a nap heve emésztette el a gazda reménységét. Itt még az állam is szük marokkal osztotta az áldást, csak nehány lelkész családja nyert pillanatnyi enyhülést, a többié — mig maga a pásztor gazdagon szórta lelki kincsit, vigasztalt itt, sebeket kötött amott, most a kicsinyek gondját vette fel, majd a csapássujtotta lelkeket gyógyitgatta — szükölködött nagy mértékben segedelem nélkül s szenvedte a nélkülözés minden gyötrelmeit. Nincsen balzsam Gileádban, nincsen-é ott orvos? A hit tüze még nem aludt ki, még táplálja az a remény: ahol a legnagyobb a szükség, legközelebb a segedelem . . .

Ez a hit nagy lelkierőt kölcsönzött a pásztoroknak. Nem is halt meg közülök senkisem. Változás volt négy is: hárman jobb parochiára távoztak, egy kartársunk pedig kiérdemült s nyugalomba vonult.

Egyházmegyénk gondnokának távolléte folytán Esperes az Egyh. törv. I. tcz. 54 §-a értelmében felkéri Tisza Kálmán grófot, mint legidősebb tanácsbirót, a világi elnök helyettesitésére, ki is a társelnöki szék elfoglalása után köszönettel adózik a bizalomért s

a nagyszalontai református egyházmegye 1917. évi április 12. napjára összehivott közgyülését megnyitja.

2. szám. Az egyházak világi képviselőit megbizó leveleik alapján egyházmegyénk közgyülése a VIII. alatt közölt névsor szerint igazolja.

3. szám. Esperes jelenti, hogy Csécsi Imre és Bagdi János tanácsbirák, Bodnár Lajos cserméi és Csák József komádii lelkészek hivatalos elfoglaltatás miatt mai közgyülésünkön meg nem jelenhetnek. Sajnos tudomásul szolgál.

4. szám. Esperes bemutatja ezen közgyülés tárgysorozatát.

Közgyülésünk az előre kiosztott tárgysorozatot felolvasottnak tekinti s azt a tanácskozás sorrendj ül elfogadja azzal, hogy a megfelelő helyen tárgyalni kivánja még az utólag beérkezett következő ügyeket:

a 10. szám után: A missiói bizottság jelentése.

Esperes számadása a vallásos iratok beszerzésére nyert missiói segélyről.

Csécsi Imre tanácsbiró lemondása a missiói bizottság elnökségéről és tagságáról.

Inditvány a missiói bizottság ujjászervezésére vonatkozólag.

a 11. szám után: A közigazgatási pénztár számadása.

a 22. szám után: A nagyszalontai 19 tanitói állás dijlevele. A komádii tanitók kérelme a földjavadalom ujraértékelése tárgyában.

a 23. szám után: Mezőgyáni elkész személyi pótléka.

5. szám. Esperes a következő jelentést terjeszti közgyülésünkhöz: (lásd: „Esperesi jelentés".)

Egyházmegyénk közgyülése esperes jelentését tudomásul veszi, intézkedéseit jóváhagyja.

a) Örül azon, hogy tanitójaink most már 600 (illetőleg a helyettesek 400) K hadisegélyben részesülnek, kivánatosnak tartja azonban, hogy az állam ilyen segéllyel a lelkészek elviselhetetlen anyagi helyzetén is enyhitsen.

b) Szücs Balázs tanitónak buzgó munkásságért a királyi kitüntetés mellé dicsérő elismerése koszoruját helyezi.

c) Főtiszteletü Püspök urnak nagyváradi tanitóképző intézetünkben tett szives látogatásáért és megigért pártfogásáért hálás köszönettel adózik.

d) A lelkészi özvegyek és árvák egyházmegyei gyámdijosztalékának 20%-os emelésére vonatkozó esperesi inditványhoz most is, mint a mult évben, készséggel járul hozzá.

e) A késedelmeskedő lelkészeket ezuttal meginti közgyülésünk, de, ha jövőben sem tartják meg a jelentésekre kitüzött terminust, a megtorlásra tanácsbirói karunktól javaslatot fog kérni.

f) Részvéttel értesül egyházmegyénk volt tanácsbirájának

Dr. Fábián Lajosnak

elhalálozásáról. A hü szolgának s mindnyájunk nagyrabecsülésére méltó volt tanácsbiránknak emlékét hálás kegyelettel örökitjük meg jegyzőkönyvünkben.

6. szam. Esperes az elnöki uton elintézett ügyekre vonatkozó jelentését a következőkben terjeszti be: (lásd: „Esperesi jelentés", 3. oldal.)

Egyházmegyénk közgyülése esperes jelentését az elnöki uton tett intézkedésekről helyeslőleg veszi tudomásul. Helyben hagyja:

a) a beteg vagy hadba vonult lelkészek helyetteseinek kinevezését (1., 4., 7., 8., 17. szám alatt),

b) a tanitói választások megerősitését (2., 6., 9., 10. sz. a.)

c) a lelkésznek vagy tanitónak mellékfoglalkozás végezhetésére adott engedélyt és erről bizonyitvány kiállitását (3, 12, 13, 15. sz. a.)

d) a kölcsönök felvételére adott meghatalmazásokat (11., 16. sz. a.)

e) az egyházmegyének a debreceni főgymnásiumnál tett 100 koronás alapitványára eszközölt felvételt (5. sz. a.)

f) Székelytelek szórványnak a bihari egyházmegye kebelébe történt átengedését (14. sz a.)

g) a mezősasi egyháznak adott felhatalmazást arra nézve, hogy az adósságtörlesztésre nyert 5000 korona közalapi tőkesegélyt a templom sürgőssé vált befedésére fordithassa. Mivel az egyház ezt a segélyt nem arra a célra óhajtja felhasználni, a mire kérte és nyerte, erre vonatkozólag a konvent beleegyezését is ki kell kérni. (18. sz)

7. szám. Esperes beterjeszti jelentését az 1913. évi XVI. t.-c. alapján kiutalt tanitói fizetéskiegészitő államsegélyekről.

Egyházmegyénk közgyülése esperes jelentését tudomásul veszi s a kimutatást irattárba helyezni rendeli el.

8. szám. Bottyán Pál előadó felolvassa a tanügyi bizottság jelentését.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Az 1916—17. iskolai év első feléről a tanügyi bizottság jelentését a következőkben terjesztem elő:

Egyházmegyénk iskoláit Bessenyei Imre, Fogarassy Bálint, Kolumbán Áron, Kassay Béla, Szatmári István, Perec István, Debreceni István, Szabó Lajos, Szücs Balázs, Schrötter Dániel, Nyeste Gyula, Balog József és Bottyán Pál látogatták meg.

Jelentés nem érkezett be a következő iskolákról: u. m. Borossebes, Alsósimánd, Felsősimánd, Össi, Világos. Sok helyről pedig olyan időben érkeztek be az adatok, hogy azok alapján állitani össze jelentést lehetetlen volt.

Éppen ezért ez alkalommal a jelentés mindenben hü képét nem adhatja tanügyi állapotunknak.

Egyházmegyénk 46 anyaegyháza közül 32 tart fenn felekezeti iskolát. Állami és községi iskolába járnak növendékeink 14 egyházban. Felekezeti iskola van 3 leányegyházban, állami négyben. Uradalom által fenntartott iskolába járnak növendékeink Tiszaradványban és Gyanté pusztán. Bihardobrosdon pedig az erdőipar iskolájában nyernek megfelelő oktatást. Ezeken kivül Vaskóhn, Takácsné Szabólcs Jolán tanitja vallástanra az állami iskolába járó növendékeket. Kisjenőn, Eleken, Peélben, Bánkuton, Lőkösházán Bokor Sándor lelkész 99 növendék vallásos oktatását látja el. Megyesegyházán Issekutz Gizella óvónő, Székudvaron pedig Jakab Berta állami tanitónő tanitja a református növendékeket a vallásos ismeretekre. Szintén, Szapáryligeten és Tőzmiskén Fogarassy Bálint ágyai lelkész gondoskodik a református nö-

vendékek vallásos oktatásáról. Talpason Chencinszki Ede tanitja a 13 református növendéket Mikelakán Nagy Zoltán, Csálatelepen Gömöri Károly buzgólkodnak.

A hadbavonult tanitók munkakörét csak négy iskolában végzi helyettes tanitó, a többi helyeken vagy váltakozó rendszerrel vagy osztály összevonással igyekeznek az itthon levők nagy buzgósággal betölteni a távollevők helyeit. Munkatársaikul szegődnek lelkészeink is ott, a hol a szükség ugy kivánja.

Iskoláink, daczára a háboru következtében előállott nagymérvü mulasztásoknak s a tanerők megfogyatkozásának, dicséretesen haladnak most is a fejlődés utján, amennyiben a mult évben tett kifogások legtöbb helyen már orvosolva vannak. Igy p. u. a sarkadkereszturit kivéve nincsen már egyetlen iskolánk sem, hol az iskola 6 osztályu ne volna.

Iskolába járó növendékeink száma a következő: fi 4838; leány 5188; Összesen 10026.

Tekintetbe véve az immár három éves háboru által okozott munkás hiány és ruhátlanság következtében elnézést igénylő mulasztásokat, a növendékek mult évi létszámához viszonyitva a tankötelesek ez évi apadása csak 560 ami $5^1/_2\%$-nak felel meg.

Református iskolába jár 3996 fi és 4407 leány összesen 8403. Állami, községi és más iskolába jár fi 1006, leány 1228, összesen 2234. A két czimen összesen fiu 5002, leány 5635, összesen 10637.

Az iskolák közegészségügyi viszonyaira vonatkozólag lényeges kifogások nincsenek. Szórványosan vannak azonban most is kifogások. Különösen a tanitók háborus katonai szolgálata következtében a mult évben is jelzett zsufolt iskolák egyes helyeken az összevonás következtében előfordulnak, de ezek muló jellegüek.

Azonban a várasfenesi fiuiskolánál már a mult évben is megtett azon észrevétel, — hogy sötét és székei nem alkalmasak — most is fennáll

Az iskolák felszerelését illetőleg a régi hiányok most már csaknem mindenütt pótolva vannak. Az anyakönyvi és haladási naplókat a tanerők pontosan vezetik.

A mulasztások legtöbb helyen csekélyeknek vannak feltüntetve. Ez pedig a jelen viszonyok között különösen figyelemre méltó dolog. Tetemes a mulasztás Feketegyarmaton, Erdőhegyen, Ágyán.

Járvány miatt a következő egyházakban szünetelt ez iskolai év folyamán a tanitás; Kőrösjánosfalván február hóban himlő miatt. Magyarremetén február 1-től difteriusz járvány miatt a mai napig. Váras-

lenesen szintén szünetel az iskola hólyagos himlő miatt, Gyantán novembertől februárig voltak bezárva az Iskolák, Mezősason pedig nov. 16-tól január 1-ig hólyagos himlő miatt. Mezőgyánban pedig február hónapban szünetelt a tanitás.

A háborus éveket leginkább az ismétlő iskolák érzik meg, mivel ezeknek növendékei pótolják most nagyrészben a hadbavonult férfiakat. E nehéz viszonyok között sem szünetelnek azok: Erdőgyarakon, Belényessonkolyoson, Kisperegen, Komádiban (gazdasági), Körösszegapátiban, M.-homorogon, Nagyszalontán (gazdasági), Sarkadon, Berekböszörményben, Németperegen, Mezősason, Tenkén, Belényesen, a tankerületi növendékek gymnásium, polg. isk. iparos és keresk. tanonciskolába járnak.

Háborus katonai szolgálatot teljesitenek a következő tanitók és kántorok: Lénárd János Árpád, Kajtor László és Posta Sándor Ágya, Szécsényi Endre Belényesujlak, Bátori László Kisnyégerfalva, Éltető János Kispereg, Ritók Sándor, Seres László, Stiglicz Sándor, Bakos Sándor, ifj. Szabó Lajos, Szabó Gyula Nngyszalonta, Kis Cyula, Maklári Sándor, Szentandrási József, Kis Lajos Károly (orosz fogoly) Komádi, Mohácsi Ambrus M.-Homorog, Pénzes Gábor Mezőgyán, Lovász József M.-sass, Szösz Pál Szinte, Füzes Jőzsef Borossebes, Varga Károly Erdőhegy, Nagy Lajos Radvány, Kis Antal Körösnagyharsány, Hevesi József Nagyzerind, Varga József és Pap Sámuel Sarkad, Ladányi Károly Kötegyán, Nagy Sándor Tamáshida, Szilágyi Károly, Filep Zsigmond és Molnár Ferenc Vadász, Oláh Ferenc és Szücs András Tenke, Székely József kántor Belényes.

E nagyszámu tanerő hadbavonulása folytán előállott hiányokat minden egyház igyekezett tőle telhetőleg pótolni. Ezeknek a figyelembe vételével állitottam össze részletes kimutatásomat:

1. *Árpádon* a katonai szolgálatra behivott egy tanerő munkáját Szücs Balázs és Székely Zsuzsánna végzi A női tanerő az I—III. osztályokat, a férfi tanerő a III—VI. osztályokat vezeti.

2. *Ágyán* két hadbavonult tanitó tanitványait Némethné Fekete Gizella és Kajtorné Molnár Zsuzsanna tanitják.

3. *Aradon* a vallástanitást Nagy Zoltán segédlelkész, Bodroghi Károlyné és Kalkó Károly igazgató tanítók végezik.

4. *Anton* a felekezeti iskolában Ujvári Eszter tanit. Ez utóbbi ugy is, mint vallástanitó. Ezen iskolában azonban a fütetlen tantermekben a növendékek vallásbeli előmenetelét nem lehetett megvizsgálni.

5. *Bélzerinden* Kozma Sándor tanitó 54 növendéket tanit 6 osztályban.

6. *Belényesen* Bottyán Pál lelkész tanitja az összes intézetekben a vallást és Dobrosy Lajos áll. iskolai igazgató az éneket.

7. *Belényesujlakon* Szécsényiné Csáki Ilona váltakozó rendszerrel tanitja a maga s a háboruban levő férje növendékeit.

8. *Biharugrán* Rózsa Ferenc és Szőke Mária vezetik a 6 osztályu fiu és leányiskola összes növendékeit.

9. *Berekböszörményben* Varga Sándor, Asztalos Ferenc, Kutasi Ferenc és Kutasi Ilona végzik a tanitás munkáját.

Borossebesen a hadbavonult tanitó helyett Szabó József lelkész tanit.

Belényessonkolyoson, Csermőn az állami iskolába járó növendékek vallási oktatását a lelkészek végzik.

Csegődön az állami iskolai igazgató tanitja a növendékeknek a vallásos ismereteket.

Erdőgyarakon a felekezeti iskolát egy rendes és segéd tanerő vezeti.

Erdőhegyen Balogh József nyugalmazott tanitó és Vargáné Kósa Margit tanitanak.

Feketegyarmaton két tanerő vezeti az iskolát. Itt a nagymérvü mulasztásért a községi elöljáróságot okolják.

Feketetóton, Gyantán az állami iskolába járó növendékeket az állami isk. igazgató és lelkész tanitják a vallásos ismeretekre.

Geszten két tanerő munkálkodik buzgósággal.

Kisnyégerfalváról a háboru elején bevonult Bátori László katonai szolgálatra, helye ezidőszerint nincs betöltve. Mivel ő most már ki van nevezve az államhoz, mivel itt előkönyörgő is volt s ugy a gyermekek mint a felnőttek érzik a vallásos gondozás hiányát, nagy szükség volna rá, hogy itt lemondását beadná, mivel helyettest kapni nem lehet s igy a gyermekek az oláh tannyelvü gör. kath. iskolába járnak. Bár ezen iskola helyettes vezetője a gör. kath. lelkész, még vallástanra is oktatja őket a mi felekezeti tankönyveinkből, mindazonáltal ezen állapot mielőbbi megváltoztatása kivánatos.

Komádiban ez idő szerint 5 tanerő müködik, ezek közül 3 nő, 2 férfi. Nehéz munkájokat sikeresen végzik.

Kőrösszegapátiban két tanerő vegyes iskoláját osztályok szerint vezeti Angi Lajos és Sarkadi Ilona.

Kőröstárkányban Erdei Gyula a 6 osztályu fiu, Dabizs Ferenc pedig a 6 osztályu leányiskolát tanitja. Mivel a növendékeknek csaknem a fele első osztályban volt félévkor, az iskolalátogató az olvasni tudó idősebb gyermekeket áttette a második osztályba.

Kőrösjánosfalván habár járvány miatt egy hónapra be is volt

zárva az iskola, a vallástani anyagot kivánt eredménnyel elvégezte az államiskolai igazgató s előkönyörgő tanitó.

Kötegyánban a négy tanerő munkáját három végzi sikerrel.

Kőrösnagyharsányban ez évben az egyik tanerő helyettes

Kőrösszakálon lelkész tanitja vallási ismeretekre az állami iskolába járó növendékeinket.

Kisperegen három, *Mezősason* két tanerő munkálkodott.

Mezőbajj iskolájában még mindig nincs kellő taneszköz, mindazonáltal a két tanerő elvégezte a tananyagot.

Mezőgyán iskolájában két tanerő munkálkodott.

Magyarremetén járvány miatt az iskola szünetelt s igy a növendékeknek a vallásos ismeretekben való félévi haladását megvizsgálni nem lehetett.

Magyarhomorogon ez évben is váltakozó rendszerrel vezeti a kéttanerős iskolát Mohácsiné Váczi Gizella eléggé nem dicsérhető sikerrel.

Magyar-cséken Kalas Ferencz lelkész buzgólkodik az állami iskolába járó növendékek vallásos oktatása körül.

Gyorokon Jónás Margit vezeti a 6 osztályu vegyes iskolát s a tananyagot szorgalmasan elvégezte.

Nagyszalontán ez idő szerint 7 férfi és 5 női tehát összesen 12 tanerő munkálkodik buzgósággal Szabó Lajos igazgató vezetése mellett. A tanerök között 3 helyettes van két nő s egy férfi. A katonai szolgálatott teljesitő tanitók száma ez idő szerint hat.

Nagyzerinden az első osztálybeli növendékek az állami iksolába járnak, vallásos oktatásukról Muzsnai Albert gondoskodik, sikerrel. A II—III osztályokat Hevesiné Molnár Piroska, a 4—6 osztályokat pedig Molnár Sándor vezeti ez utóbbinak tantermét a kir. tanfelügyelő kifogásolta. Nem különb azonban a II—III osztály tanterme sem mivel esős időben amiatt, hogy előtere nincs, felázik a tanterme padlója. Hevesiné Molnár Piroska arról is panaszkodik, hogy a türhetetlen állapotban levő tanitói lakást neki magának kellett 30 korona költséggel rendbe hozni, s ha bár ő a hadba vonult Hevesi iskoláját is vezeti, az egyház még nincs hozzá annyi méltánylással, hogy ezt az összeget neki megtéritse.

Németperegen Czavar Gyula 53 növendéket tanit a 6 osztályu vegyes iskolában.

Okányban a 6 tanerős községi iskolában a növendékek vallásos oktatását a református vallásu tanitók végzik.

Össiben Végh Sámuel vezeti a 6 osztályu vegyes iskolát.

Pankotán a növendékek csak két hónap óta részesülnek vallásos oktatásban Gombos állami igazgatótól, ki buzgósággal vezette eddig a növendékeket most átvette azok további vallásos oktatását Fekésházi Jenő helyettes lelkés.

Sarkadon Schrötter Dániel igazgató alatt 7 tanerő, 3 férfi s 4 nő munkálkodik sikeresen s végzi a hadba vonult tanitók munkáit is A kézi munka elemeinak sikeres tanitásáért a női tanerőket elismerés illeti.

Sarkadkereszturon Vincze Gábor vezeti a IV osztályu vegyes iskolát.

Szentleányfalva növendékei az állami iskolába járnak s vallásos ismeretekre Nagy Dániel lelkész oktatja őket.

Simonyifalván előbb Vágó Mária, most Törökné Hajdu Irén vezeti a növendékek vallásos oktatását. Az éneklésben az előmenetel gyenge.

Szemlak VI. osztályu felekezeti iskolájának Varga Sándor a vezetője, ki habár helyes módszerrel halad, még sem remélhető, hogy a tananyagot évvégéig elvégzi.

Tiszaradvány uradalmi iskoláját K. Nagy Lajos helyett Némedy Ilona vezeti. Bár iskolája járvány miatt egy hónapig zárva volt azért a tananyagot elvégezte.

Tenkén a katonai szolgálatot teljesitő két tanerő dolgait is végzi Sági Péter és Budai Berta lelkiismeretességgel.

Tenkeszéplakon Fazekas Sándor előkönyörgő tanitó bevallása szerint a mulasztás a háborus állapot miatt igen sok. Az előhaladás ez évben megtekinthető nem volt.

Radnalippán Lengyel Imre végezi a vallás tanitást az állami iskolába járó növendékek között buzgósággal.

Városfenesről Nagy Kálmán fiu tanitó eltávozása következtében mig helyére pályázó kerül, osztályok szerint vannak két felé osztva az iskolába járó növendékek s az alsó két osztályt Polgár Gyula lelkész vezeti ideiglenesen, a felsőbb osztályokat az ujonnan választott tanitónő Csiszár Etelka. Az iskola járvány miatt zárva van s igy előhaladást megtekinteni nem lehetett.

Vadász 4 tanitós iskoláját Balog József vezeti egyedül. A feljáró növendékek száma 152.

Zsadányban két tanerő müködik.

Egyházmegyénk közgyülése a tanügyi bizottság fél évi jelentését tudomásul veszi s mindazon tanerőknek s lelkészeknek kik a hadba vonult tanitók munkáját a magukén kivül végezni buzgólkodnak elismerését ez uton nyilvánitja s a jelentés alapján a következő intézkedéseket foganatositja :

8. a) *Vaskóhn* Takácsné Szabolcs Jolán dijazásáról olyan módon kiván gondoskodni, hogy a református segély egyleti segélyéből melyet Belényes Vaskohn gondozásáért kap évenként 40 korona adassék át lelkész által részére junius végén mindaddig, mig a református növendékek vallásos oktatását végezi.

8. b) *Városfenes* presbyteriumát utasitja egyházmegyénk közgyülése, hogy elhanyagolt iskola épületét a háboru végén azzonnal hozza rendbe, addig pedig azt e legszükségesebb javitásokkal igyekezzék türhetővé tenni.

8. c) *Feketegyarmat, Erődhegy, Ágya, Tenkeszéplak* és *Tamáshida* községeknek a tetemes iskolai mulasztásokat kőzönyösen néző községi előljáróságai ellen, ha ezen panaszok megismétlődnek, egyházmegyénk esperese tegyen a közigazgatási hatósághoz jelentést.

8 d) Egyuttal Tenkeszéplakra vonatkozólag utasitja egyházmegyénk közgyülése ugy a körlátógatót, mint a visitátiót, hogy oda kimenni s a vallásos oktatás eredményét számba venni még áldozatok árán is igyekezzenek, mert nagy kár volna, hogy ha az állam bőkezü gondoskodása daczára ismét elnémulnának itt a tanitó hanyagsága miatt harangjaink.

8. e) *Tamáshida* presbyteriumát pedig felhivja egyházmegyénk közgyülése, hogy felekezeti iskolájában a jövő tanévben a tanitás megkezdéséről gondoskodjék.

8. f) *Kisházán* Vidics János előkőnyörgő áll. isk. ig. mult évben uralkodott járvány miatt az énekből el nem végezett tananyagot ez iskolai évben feltétlenül pótolni igyekezzék.

8. g) *Kisnyégerfalvára* vonatkozólag felkéri egyházmegyénk közgyülése Esperes urat, sziveskedjék megkeresni belényesi tanfelügyelő kirendeltséget, hogy az állami iskolához kinevezett de ezidőszerint katonai szolgálatot teljesitő Bátori László átköltözését sziveskedjék szorgalmazni, hogy ezen nagy áldozatokkal fentartott végvidéki kis leány egyházunk ne legyen előkönyörgő tanitó nélkül, s növendékeink ne legyenek kényszerülve a gör. kath. iskolába járni.

Egyházmegyénk közgyülése figyelmébe ajánlja ugy a körlátogatóknak, mint a vizitálóknak, hogy ahol azt tapasztalják, hogy az osztályismétlő növendékek száma 20%-nál nagyobb, erről mindig tegyenek jelentést.

8. h) *Nagyzerind* presbyteriumát pedig utasitja egyházmegyénk közgyülése, hogy II – III. o. tanterme elé folyosót készittessen. S felhivja az egyházlátogató küldöttség figyelmét, hogyha a Hevesiné Molnár Piroska által a tanitói lakás rendbehozatalára tett 30 korona kiadása

tényleg elkerülhetetlenül szükséges volt, azt az egyház által az illetőnek térittesse meg.

8. i) *Simonyifalvára* vonatkozólag szintén utasitja az egyházmegyénk közgyülése az egyházlátogató küldöttséget, hogy ott az énektanitás eredményét tegye különös figyelme tárgyává.

8. k) *Sarkadkeresztur* az iskolaszékét utasitja, hogy az iskoláját igyekezzék hat osztályuvá fejleszteni.

8. l) Tanügyi bizottság jelenti, hogy az erdőhegyi körben a tanitói körlátogató tanügyi bizottsági tag Balogh József erdőhegyi tanitó nyugdijaztatása folytán ezen állásáról lemondott, utódjául ajánlja Balogh József vadászi tanitót.

Egyházmegyénk közgyülése. midőn a távozó tanügyi bizottsági tagnak a megérdemelt nyugalom élvezetéhez hosszu életet s jó egészséget kiván, utódjául Balogh József vadászi tanitót választja meg.

8. m szám. A főtiszteletü s méltóságos egyházkerületi közgyülés 296 -1916. sz. végzésében az 1915. s 16. tanévről a nem református iskolába járó növendékeink oktatásáról szóló kimutatást kéri.

Az 1915—16. iskolai évben egyházmegyénkben a nem református iskolába járó növendékek vallásos oktatását lelkészi jellegü egyének végezték a következő helyeken: Belényes növendéke száma 79, Belényessonkolyos 73, Magyarcséke 50, Borossebes 11, Csermő 31, Gyanta 156, Bihardobrosd 5, Gyorok 16, Kőrösszakál 25, Magyarremete 114, Arad 895, Pankota 80. Radnalippa 68, Sarkad 55, Szentleányfalva 88, Tamáshida 83, összesen 1819 növendékek.

Tanitók végezték a nem református növendékek vallásos oktatását következő helyeken: Kőrösjánosfalva 35, Csegöd 55, Feketetót 32, Kisháza 28, Tenkeszéplak 8, Németpereg 26, Pécska 35, Nagyszalonta 42, Okány 365, Nagyzerind 64 összesen 690 növendék.

9 szám. Szöke Mária biharugrai és Szathmáry Irma berekböszörményi tanitónők eskütételre jelentkeznek. Nevezett tanitónők az E. T. VI. t.-cz. 26. §-ában előirt hivatali esküt leteszik.

Egyházmegyénk közgyülése a hivatali eskü elhangzása után tanitónőket állásukban végleg megerősiti s esperest felhatalmazza, hogy részükre az eskü letételére és megerősitésre vonatkozó bizonyitványt kiadhassa.

Kötelezi tanitónőket, hogy az Egyházmegyei Tanitó- és Segélyegyesületbe 1917. évi január 1-től kezdődő hatállyal lépjenek be.

Esperes áldáskivánásokkal bocsátja ki tanitónőket a tanügy munkamezejére.

10. szám. Számvevőszéki elnök jelenti, hogy közgyülésünk 74., 75. és 73—1916. sz. végzésében nyert megbizatása alapján a szokott óvások fentartása mellett — jóváhagyásra ajánlotta Esperes urnak a következő egyházak 1915. évi számadásait:

1. az okányi egyház közpénztári és alapokról szóló, —
2. a sarkadkereszturi egyház közpénztári, —
3. a pankotai egyház közpénztári számadását, aki azokat közgyülésünk nevében jóvá is hagyta.

Jelenti továbbá, hogy a sarkadkereszturi egyház alapokról szóló számadása nem volt jóváhagyásra ajánlható, mert a templomrenoválási alap tőkéje tévesen lett 1401 K 34 f.-ben elszámolva, amennyiben ebből az alapból a kimutatott összegen felül még 3150 korona az egyház pénztáránál van kölcsön és mert a Szegény és Harmonium alapok tőkéjét az 1914. deczember 31-iki állagnál kisebb összegben mutatta ki. Utasitotta gondnokot, hogy a Templom renoválási alap tőkéjét helyesbittesse és hogy az emlitett többi alapok tőkéjének csökkenéséről 19.7. március 30-ig adjon kellő tájékoztató felvilágositást.

A pankotai egyház alapjairól szóló 1915. évi számadását, dacára annak, hogy számvevőszéki elnök leikészt külön levélben is felhivta erre, - nem terjesztette be felülvizsgálás céljából. Elnök ép ezért kénytelen volt a számadás beküldésére f. é. február 1-ig ujabb határidőt engedélyezni.

Egyházmegyénk közgyülése számvevőszéki elnök jelentéseit jóváhagyó tudomásul veszi s az abban foglalt utasitásokhoz a maga részéről is hozzájárul.

Mivel azonban lelkészváltozás következtében sem Sarkadkereszturról, sem Pankotáról a kivánt jelentések nem érkeztek be, ujabb határidőül f. évi julius 1-ét tüzi ki, utasitván a presbyteriumokat, hogy ez ujabb határidőig közgyülésünk meghagyásainak mulhatatlanul tegyenek eleget.

10. a) szám. Számvevőszéki elnök beterjeszti a számvevőszék 1916. évi deczember hó 4-én tartott értekezletének jegyzőkönyvét s jelenti, hogy az értekezlet összehivására az adott okot, mert értesülése szerint a számvevőszék tagjai közül többen az egyházmegye fegyelmi biróságánál óhajtanának elégtételt szerezni azért a sértésért, amelyet Szondy Géza kisperegi lelkész az 1916. évi szeptember hó 21-én tartott egyházmegyei közgyüléshez intézett egyik beadványában a számvevőszékkel szemben elkövetett. Minthogy elnök e tekintetben a szám-

vevőszék valamennyi tagjának óhajtotta nézetét megismerni; a vidéken lakó számvevőket levélben hivta fel véleményük nyilvánitására, a Nagyszalontán lakó tagokat pedig értekezletre hivta össze. Ugy a vidéki, mint az értekezleten megjelent tagok többsége hozzájárult elnök azon inditványához, hogy a Szondy által elkövetett sértésért ezuttal pusztán azért nem kér az egyházmegye fegyelmi bíróságától elégtételt, mert az egyházmegye ide vonatkozólag hozott 85—28—1916. sz. határozatából kifolyólag is feltételezi, hogy Szondy Géza a jövőben hasonló kifejezésektől tartózkodni fog.

Egyházmegyénk közgyülése számvevőszéki elnök jelentését tudomásul veszi s erről Szondy Gézát jegyzőkönyvi kivonaton értesiti.

10 b) szám. Kassay Béla és Dr. Szarka Sándor tanácsbirák, mint a 30—1916. sz egyházmegyei határozattal a köröstárkányi egyház 1915. évi számadásainak helyszinen való felülvizsgálásával megbizott küldöttség tagjai beterjesztik a Kőröstárkányban 1917. évi február hó 23-án felvett vizsgálati jegyzőkönyvet, amely szerint

a) Hodor István lelkész hozzátartozói a Beretvás Lajosné-féle s az egyházmegye 79 - 1915. sz. végzésében „Győry Józsefné, Szabó Jolán emlékalapitványnak nevezett alapitvány 200 korona tőkéjét az 1916. év folyamán takarékpénztári betét gyanánt elhelyezték s a betétkönyvet felügyelő lelkésznek átadták. Az alapitványi tőkének lelkész által történt felvételére vonatkozólag M. Antal Mihály presbyter aki a lelkész által idevonatkozólag beterjesztett presbyteri végzés meghozatala alkalmával egyedül volt jelen, — azt vallja, hogy bár az eredeti jegyzőkönyvön levő aláirás az övé, — az előtte felmutatott jegyzőkönyv tartalmára visszaemlékezni nem tud, Szondy Géza pedig ismételten hangsulyozza, hogy Hodor az alapitványi tőkét nem felvette, hanem csak kezelésbe vette.

Az alapitványi tőke takarékpénztárba helyezése folytán az alapitvány ügye számvevőileg rendbe jött.

A vizsgálat során felmerült ama kérdés eldöntése, — hogy az elhunyt lelkész Győry József és neje Szabó Jolán sirját kicsoda köteles gondozni, — a lelkész-e, aki ezt Erdélyi Gyula presbiteri jegyző állitása szerint kifejezetten magára vállalta, vagy pedig az egyház, amely ez iránt az alapitó levélben vállalt kötelezettséget, egyházmegyénk közigazgatási esetleg fegyelmi bíróságának a hatáskörébe tartozik.

b) a gondnoki számadás 163. t. sz. a. lelkész által felvett 1165 korona fizetésemelésre vonatkozólag vizsgáló biztosok a konvent 3865—1915. sz. intézvénye, továbbá az 1913. évi augusztus 3-án és 1915.

évi szeptember 5-én kelt lelkészi dijlevelek alapján megállapitják, hogy lelkésznek fizetésemelés cimén évi 123 korona 04 fillérre van iyénye 1913. julius 1-től 1915. szeptember 1-ig. 1915. szeptember 1-től ez a fizetési igény az uj dijlevél szerint módosul. Igénye van tehát a lelkésznek az 1913. II. feléről 61 kor. 52 fillérre, az 1914 évről 123 kor. 04 fillérre, az 1915. év január – augusztus h napjairól 82 kor. 02 fillérre, az 1915. év szeptember - december hónapjairól 6 korona 68 fillérre, összesen 273 korona 26 fillérre, A felvett 1165 koronából tehát 891 korona 74 fillért lelkész az egyház pénztárának megtériteni köteles.

Az egyház mostani kurátora a vizsgálattal kapcsolatban előterjeszti, hogy az általa bemutatott haszonbéri szerződések szerint a földhaszonbérlők 932 korona 30 fillért tartoznak az egyháznak fizetni s ennek daczára az 1915. évi számadásban — noha tudomása szerint mindenki a teljes haszonbért fizette meg, mégis csak 763 kor. 80 fill. van földhaszonbér eimén elszám lva. Mivel valamennyi haszonbérlő nem volt jelen, nem volt megállapitható, hogy ki mikor és mennyit fizetett: vizsgáló biztosok javasolják, utasitsa közgyülésünk a presbyteriumot, hogy a földhaszonbérlőkről rendszeres könyvet vezessenek, állapitsák meg visszamenőleg a netaláni hiányokat, s ha van hiány hajtassák be, ha pedig arról győződnek meg, hogy a befizetett tételek nincsenek elszámolva, erről azonnal tegyenek jelentést az esperesi hivatalnak.

Egyházmegyénk közgyülése a kőröstárkányi egyház 1915. évi alapokról szóló számadását, — miután a vizsgáló bizottság is igazolta a Győry Józsefné Szabó Jolán emlékalapitvány tőkéjének takarékpénztári betét gyanánt történt elhelyezését, a szokott óvások fentartása mellett jóváhagyja, azzal az utasitással, hogy gondnok a Szegény-alap tőkéjéből a gondnoki napló 16. sz. a kölcsönvett 61 korona 11 fillért f. évi május 1-ig az alap pénztárába fizesse vissza s a kölcsön megtéritést a folyó évi gondnoki naplóban helyezze kiadásba s annak megtörténtéről a jelzett időig felügyelő lelkész utj n tegyen jelentést ugy az esperesi hivatalhoz, mint a számvevőszék elnökéhez.

A Győry Józsefné Szabó Jolán emlékalapitvány egyházmegyei törzskönyvezését elrendeli s figyelmezteti lelkészt, hogy az alapitványok és ala ok egyházhatóságilag megállapitott czimét önkényüleg megváltoztatnia nem szabad.

A közpénztári számadást okmányaival és keletkezett összes irataival együtt a lelkész terhére küldöttségileg és

számvevőileg megállapitott 891 korona 74 fillér különbözet behajtása és további eljárás megindítása czéljából egyházmegyénk közigazgatási bíróságához teszi át.

A földhaszonbéri elszámolások tárgyában adott egyházmegyei küldöttségi javaslatot határozati erőre emeli s utasitja a presbyteriumot, hogy az abban foglalt módozat szerint a kanonika vizitáció kiszállásáig állapitsa meg visszamenőleg, hogy nincsen-e valaki földhaszonbér tartozásával hátralékban az 1915. évről. Ha hátralékban senki sem volna, a vizitáció utján tegyen jelentést ugy az esperesi hivatalhoz, mint a számvivőszék elnökéhez arról, hogy a különbözetül mutatkozó 168 K 50 fillér kit terhel. A vizitációt e kérdés rendbehozatalára ezuton is felkéri és felhatalmazza.

Végül az egyházmegye közigazgatási pénztára által előlegezett 177 korona 20 fillér vizsgálati költség számláját a presbyterium 33—1913. sz. végzésével Hodor István lelkész 1913. év augusztus 19-én kelt 94—1913. sz. és Polgár Gyula felügyelő lelkész 1916. julius 9-én kelt hitelesitésében (mindkettő a Hodor lelkészi dijlevelére vonatkozik és egymással nem egyeznek meg), — a kőröstárkányi 1915. évi költségelőirányzattal, (melyben az esperesi hitelesités után a személyi járandóságok át vannak javitva), a vizsgálati jegyzőkönyvvel és mellékleteivel együtt az E. T. V. t.-cz. 33. §-ának 10. pontja értelmében a költségviselés tárgyában itélethozatal céljából átteszi egyházmegyénk közigazgatási bíróságához.

10. c. szám. Tárgyaltuk a számvevőszékhez beérkezett számadások megvizsgálásáról szóló számvevői jelentéseket, amelyeknek során rendben levőknek találtuk a következő egyházak 1916. évi számadásait:

1. az aradi egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló számadását azzal, hogy Dombrádi Nagy Gyula alapitvány czimen 5150 korona tőkével uj alapitvány létesült,

2., a belényessonkolyosi egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló,

3., a belényesujlaki egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló számadását azzal, hogy a Szegény alap 1916. évi kamata tőkésitve nincsen,

4., a bihardobrosdi fiók egyház a) közpénztári számadását azzal, hogy Gulyás I. 29 K 38 f. kötvényének 2 évi kamatával 3 K 52 f-rel hátralékban maradt,

5., a biharugrai egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló,

6., a csermői egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló,

7., az ágyai egyház a) közpénztári, b) termény, c) alapokról szóló,

8, az árpádi egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló számadását azzal, hogy az alapok tőkéjéből 2442 korona az egyház pénztárában gyümölcsözetlenül hever,

9., a belényesi egyház a) közpénztàri, b) alapokról szóló,

10.. a feketegyarmati egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló,

11., a gyoroki egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló,

12., a kisperegi egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló számadását azzal, hogy a Kovács Bálint alapot a presbyterium 13—1915. sz. határozatban foglalt javitásokra felhasználta és hogy 358 K 21 fill. tőkével „Katona emlék alap„ czimen, — 45 K 52 fillér tőkével „Rokkant katonák alapja„ czimen uj alapok létesültek,

13., a kisnyégerfalvai leányegyház a) közpénztári számadását. A számadással kapcsolatban kérdést intéz a presbyterium közgyülésünkhöz, hogy a Hodor István felügyelő-lelkész részére kifizetett 60 korona 11|12 részének visszatérítését nem igényelheti-e azon a czimen, mert felügyelő-lelkész náluk csak 1916. január havában teljesitett szolgálatot,

14., a kőrösjánosfalvai fiókegyház a) közpénztári, b) alapokról szóló számadását azzal, hogy az Egyházfentartási alapból 491 K 52 fillér a gondnoknál van,

15., a kőrösszakáli egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló számadását azzal, hogy 12 K 08 f. tőkével Orgona-alap cimen uj alap létesült,

16., a kőrösszegapáti egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló számadását azzal, hogy az iskolaépitési alap 100 koronával való csökkenését igazolni köteles, továbbá, hogy az alapitványok tőkéjéből vásárolt hadikölcsönkötvényeket és az alapokból adott kölcsönöket a jövőben mindig az illető alapok tőkéjénél kell elszámolni, mert sem a hadi kölcsön vásárlás, sem a kölcsönvétel nem szünteti meg az e cimen az alapokból kiadott összeg tőke jellegét, hanem ugy a kölcsönkötvény vásárlás. mint a kölcsönadás pusztán csak a tőke elhelyezését jelöli meg,

17., a kötegyáni egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló,

18., a magyarcsékei egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló számadását azzal, hogy 100 K 68 fillér tőkével „Harang alap“ czimen uj alap létesült,

19., a magyarhomorogi egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló,

20., a magyarremetei egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló,

21., a mezőbajji egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló,

22., a mezőgyáni egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló, c) III. iskola épitési,

23., a mezősasi egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló,

24., a nagyzeréndi egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló,

25., a németperegi leányegyház a) közpénztári, b) alapokról szóló,

26., a pécskai fiókegyház a) közpénztári,

27., a radna-lippai egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló számadását azzal, hogy Hadi-harang alap cimen 816 K 80 fillér tőkével, Szücs Ferenc harangalap cimen 203 K 50 f. tőkével uj alapok létesültek.

28., a szemlaki egyház a) közpénztári, b) termény, c) alapokról szóló,

29., a szentleányfalvai egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló számadását azzal, hogy a Templom-, harang- és óra-alapokból kiszakitott 247 korona 10 fillér tőkével egyházfentartási alap cimen uj alapot létesitett,

30., a szintei leányegyház a) közpénztári, b) alapokról szóló számadását azzal, hogy 2070 korona tőkével Iskola épitési alap czimén uj alap létesült,

31., a tamáshidai egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló számadását azzal, hogy Ungváry Gyula lelkész és társai az Egyházfentartási alap javára 1894 koronát adományoztak,

32., a tenkei egyház közpénztári, b) alapokról szóló,

33., a zsadányi egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló, c) III. iskolaépitési, d.) templom renoválási,

34., az anti egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló,

35., a bélzeréndi egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló,

36., az erdőgyaraki egyház a) hözpénztári, b) alapokról szóló,

37.. az erdőhegyi egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló,

38., a geszti egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló, c) iskolaépités, d) Tisza Kálmán kisdedóvodai,

39., a komádii egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló,

40., a kőrösnagyharsányi egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló számadását azzal, hegy 40 K 07 f. tőkével Tóth Gergely alap czimen uj alap létesült,

41., a nagyszalontai egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló számadását azzal, hogy a Lovassy Ferenc ezredévi alapitványa 5000 korona tőkével az egyház pénztárába befizettetett, továbbá, hogy 1020 K 37 f. tőkével Mogyorós István hadi árva alap, — 4000 K tőkével Kálmándy Mihály templom alap cimen uj alapok létesültek,

42., a sarkadi egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló,

43., a szapáriligeti fiókegyház a) közpénztári, b) alapokról szóló,

44., a vadászi egyház a) közpénztári, b) alapokról szóló számadását azzal, hogy 824 kor. 60 f. tőkével Marinkás Péter alap cimen uj alap létesült,

45., a várasfenesi egyház közpénztári, b) alapokról szóló,

46., a gyantai egyház a) közpénztári, b) termény, c) alapokról szóló számadását azzal, hogy a Boros Sára, Köteles Mihály és Boros Ferenc alapoknak Egyházfentartási A) alappá történt átváltoztatásához egyházmegyénk közgyülésének engedélyét kérje.

47., a kisházai fiókegyház a) közpénztári számadását.

Egyházmegyénk közgyülése ezen 47 egyház rendben talált és a számvevőszék által jóváhagyásra ajánlott 1916. évi számadásait — a szokott óvások fenntartása mellett — jóváhagyja s a kurátorok részére a felmentvényt megadja,

az aradi, kisperegi, kőrösszakáli, magyarcsékei, radnalippai. szentleányfalvai,, szintei, körösnagyharsányi, nagyszalontai és vadászi egyházak névszerint felsorolt uj alapjainak törzskönyvezését — és amennyiben alapitvány jellegüek — alapitó leveleik beterjesztését is elrendeli,

a kisperegi egyház czéljára felhasznált Kovács Bálint alapját az alapok egyházmegyei törzskönyvéből törölteti,

Utasitja a *belényesujlaki* presbyteriumot, hogy Szegény-alapjának 1916. évi tőkésitését az alap betéti könyvébe irassa be, a *bihardobrosdit.* hogy a Gulyás-féle kötvény 2 évi kamatát minden rendelkezésére álló eszközzel hajtassa be s a kölcsönt az adósnak szabályszerüen mondja fel, — az *árpádit*, hogy az alapok tőkéjéből gyümölcsözetlenül heverő 2432 koronát helyezze takarékpénztárba, a *kőrösjánosfalvait,* hogy a gondnoknál levő 491 K 52 f. takarékpénztárba betétül helyezze el, a *kőrösszegapátit*, hogy az iskolaépitési alap 100 koronával történt csökkenését szabályszerü okmányokkal igazolja, — és hogy a jövőben az alapok terhére vásárolt hadikölcsön-kötvényeket, vagy kölcsönadott összegeket mindig annál az alapnál számolja el, amelynek tőkéjéből a kötvényt vásárolta, vagy a kölcsönt adta.

Mindezen utasitások foganatositását f. évi május 15-ig az illetékes lelkészek ugy az esperesi hivatalnál, mint a számvevőszék elnökénél igazolni kötelesek,

köszönő elismerését fejezi ki Ungváry Gyulának és

társainak, akik a tamáshidai egyház egyházfentartási alapjára 1894 koronát ajándékoztak,

értesiti a kisnyégerfalvai presbytérimot, hogy a Hodor István felügyelő lelkész javára kifizetett 60 korona 11|12 részének visszatérítését nem igényelheti, mert tábori lelkészi szolgálatot teljesitő felügyelő lelkészük rendes lelkészi fizetésének terhére köteles elláttatni náluk a lelkészi szolgálatot.

Végül utasitja a gyantai presbyteriumot, hogy a Boros Sára, Köteles Mihály és Boros Ferenc alapoknak egyházfentartási A) alappá történt átváltoztatása tárgyában hozott határozatát a számvevőszék utján terjessze fel egyházmegyénk közelebbi közgyüléséhez jóváhagyás céljából.

10. d. szám. Kifogásolta s pótlásra utasittatni javasolja számvevőszékünk a berekböszörményi egyház 1916. évi közpénztári és alapokról szóló számadását, mert az egyházi adó elszámolása nincsen keresztülvezetve a főkönyvön. A számadási főkönyv egyházi adóra vonatkozó adata az adófőkönyvi kivonattal nem egyezik, sőt a különbözetül feltüntetett összeg sem helyes. Hiányzik a számadást elfogadó presbyteri határozat, — pusztán egy bizottsági jelentés van mellékelve — de ennek sem egyezik meg a pénztári maradványra vonatkozó adata a számadási főkönyv adatával. Az alapok számadásánál felvilágositás szükséges arra nézve, hogy van-e hadikölcsön alap s ha igen, mikor, mily összeggel és milyen célból létesült az? Mert a számadásból nem tünik ki, hogy külön alapról van-e szó, vagy pusztán a többi alapok tőkéjéből hadikölcsönbe fektetett összegek elszámolásáról. Ez utóbbi esetben ezt külön cim alatt felvenni nem lehet, hanem a jegyzésre forditott összeget annál az alapnál kell elszámolni, amelyiknek tőkéjéből a hadikölcsönt jegyezték.

Egyházmegyénk közgyülése helyesbbités és okmányolás céljából azzal az utasitással adja vissza a számadást a presbyteriumnak, hogy a 17. III.—1912. sz. egyházmegyei végzésben felsorolt mellékletekkel felszerelten f évi julius 1-ig terjesztesse be a számvevőszék elnökéhez s a beküldésről lelkész és gondnok egyidejüleg az esperesi hivatalhoz is tegyenek jelentést.

10. e. szám. Kifogásolta s pólásra utasittatni javasolja számvevőszékünk a borossebesi egyház 1916. évi számadásait, mert az 1915. évi egyházi adó hátralékból 58 K 59 f. befizetés nincsen elszámolva, a lelkész terményváltsága pedig évről-évre változó összeggel van megváltva. A malomalapból jegyzett 4000 korona hadikölcsönkötvény nem

árfolyam, hanem névértékben van elszámolva s a jegyzésnél fentmaradt nyereség hovafordítása igazolva nincsen. Hibás és megváltoztatandó az alapok számadás mintája is, mert a mostani kezelés mellett lassan-lassan valamennyi alapját elkölti az egyház — és mert a külön rendeltetéssel, vagy meghatározott czéllal biró alapok kamatát nem szabad beutalni a közpénztárba, hanem — ha céljára nem fordítható, — feltétlenül a tőke növelésére kell fordítani.

Egyházmegyénk közgyülése ujrakészités céljából azzal az utasitással adja vissza a számadást a presbyteriumnak, hogy felszerelten és igazolva f. évi julius 1-ig terjessze be a számvevőszék elnökéhez s ennek megtörténtét lelkész és gondnok az esperesi hivatalhoz is jelentse be.

10 f. szám. Pótlásra utasittatni javasolja a pankotai egyház 1916. évi számadásait, mert minden rendszer nélkül, hiányosan van összeállitva és okmányolva. Ellennyugtát egyet sem csatol. Földhaszonbér cimen 660 korona van előirányozva, elszámolva nincsen semmi. Az egyházfentartási alap 1914. év végén még 965 K 50 f.-rel szerepel, 1916. december 31-én pedig már csak 139 K tőkével, a kül nbözet hovafordítása a számadásból nem tünik ki.

Egyházmegyénk közgyülése a hiányzó okmányok beszerzése és a számadásnak az egyházmegyei szabályrendeletnek megfelelő elkészitése és okmányolása czéljából azzal az utasitással adja vissza a számadást a presbyteriumnak, hogy azt folyó évi julius 1-ig ismét terjesztesse be a számvevőszék elnökéhez s a beküldésről lelkész és gondnok egyidejüleg az esperesi hivatalhoz is tegyen jelentést.

10. g. szám. Nem terjesztették be 1916. évi számadásaikat a feketetóti, kőröstárkányi, tenkeszéplaki, sarkadkereszturi, simonyifalvai és világosi egyházak és a vadászi egyház takarékmagtár alapjáról szóló 1914., 1915. és 1916. évi számadását, — elkésve küldötte be az okányi egyház.

Egyházmegyénk közgyülése a felsorolt egyházak presbyteriumát utasitja, hogy számadásaikat f. évi julius 1-ig terjesszék be a számvevőszék elnökéhez s ennek megtörténtét lelkész, gondnok egyidejüleg az esperesi hivatalhoz is jelentsék be. Végül a törvényes következmények terhe alatt figyelmezteti az okányi lelkészt és presbyteriumot, hogy a jövőben az egyházi hatóságok által adott határidőket tartsa is meg.

10. h szám. Számvevőszék a vizsgálat során megállapitja, hogy

több egyház még mindig hiányosan szereli fel számadásait — más egyházak pedig szinte rendszeresen, a kitüzött határidők figyelembevétele nélkül oly elkésetten, hogy e miatt a számadások nyugodt, rendszeres felülvizsgálása szinte lehetetlenséggé válik. Javasolja ennélfogva közgyülésünknek, hogy a számadások készitését rendszerint végező lelkészek figyelmét hivja fel az egyházmegye vonatkozó határozataira, s a kitüzött határidőket meg nem tartó egyházak lelkészeivel és gondnokaival szemben pedig a rendbirság alkalmazását rendelje el.

Egyházmegyénk közgyülése ismételten felhivja a lelkészek figyelmét a 17. III. 1912. sz. egyházmegye végzésére amely egyenként felsorolja mindazokat a mellékleteket, a melyek ugy a közpénztári, mint az alapok számadásához szükségesek.

A kitüzött határidőket meg nem tartó lelkészekkel és gondnokokkal szemben a rendbirság alkalmazását elrendeli, s ennek összegét az egyházmegyei közigazgatási pénztár javára fizetendő 10—10 koronában állapitja meg mindazon egyházak lelkészeivel és gondnokaival szemben, amelyek minden év február hó 28-ik napjáig az előző évről be nem terjesztik számadásaikat.

10. i. szám. Számvevőszék a vizsgálat során megállapitja, hogy több egyházban a községi pótadók azoknak a földeknek az adói után is ki vannak vetve, amelyek a lelkészek, vagy a tanitók javadalmát képezik, pedig ezek a földek az 1886. évi XXIII. t.-cz. 138. §-a alapján községi pótadómentesek és igy különösen nagyobb egyházaink jogalap nélkül vannak megróva magasabb összegü pótadóval

Egyházmegyénk közgyülése felhivja a lelkészek és gondnokok figyelmét, hogy a jövőben nagyobb gondot forditsanak a községi pótadó kivetésekre s ha ezt minden jogi alap nélkül mégis kivetnék, a lelkészek és tanitók javadalmát képerő földek adója után tartsák kötelességüknek azok töröltetését megfolyamodni, mert ellenkező esetben a jogtalanul kivetett községi pótadókat ők lesznek kötelesek viselni.

11. szám. A missiói bizottság „*Összesitett jelentés-e* a következő:

1. *Általában.* Minden segélyt élvező missiói kör lelkésze ezuttal már a konventi nyomtatványon terjesztette be jelentését, csak a feketetóti és pankotai körből nem érkezett be jelentés. A segélynélküli körök közül csak az aradi kör lelkésze számolt be munkálkodásáról. Az összes jelentésekből az tünik ki, — a részletes adatok is bizonyitják —

hogy az 1916. esztendő, amely elejétől végig a még mindig öldöklő világháboru borzalmas eseményeivel kötötte le az emberiség egész erejét. gondját, figyelmét, sem kedvezett a csendes és zajtalan lelkimunkásságnak. A fuvar és élelem szinté elviselhetetlen drágasága, a közlekedési viszonyok felette nagy nehézsége, hiveink szétszóródása... mind oly gátlókörülmények voltak, a melyek erösen próbára tették missiói lelkészeinket. Mindezen közismert akadályok daczára is a buzgó és lelkiismeretes lelkipásztorok nem vesztették el türelmüket és bátorságukat, hanem a Lélek erejével forgolódtak szétszórt nyájaik körül. Az aradi és kisjenői missionáriusok a hozzájok és vidékökre menekült, elcsüggedt s nem ritkán kétségbeesett erdélyrészi hittestvéreink gondját is felvették s elvitték azokhoz a kegyelemnek, a vigasznak, a hitnek és szeretetnek életet adó kincseit.

2. *Szervezet.* Polgári községek száma 449. Missiói egyház: 2 leányegyház 3, fiókegyház 12, szórványok száma 430, missiói kör 22, — lelkész: konventi segélyes 3, egyházkerületi segélyt élvező 8, egyházmegyei segélyben részesülő 1, segély nélküli 10, együtt 22, — tanitó 3 a leány egyházakban.

3. *Népmozgalmi adatok.* Polgári lakosok száma: 412,864. Református: a segéllyel ellátott körökben: 6463, a segély nélküli körökben: 3661, összesen 10124 lélek. A mult évi létszámhoz (10194) képest apadás 70 lélek. Született 81, meghalt 92 lélek, megesküdött 9 házaspár.

4. *Hitéleti adatok.* Istentiszteletet látogatók száma: 612—1505, urvacsorával éltek 1566-an, konfirmáltak 41-en, hozzánk áttért 1, tőlünk kitértek 30-an. (Magyarcsékén 29-en a Békésről odaszakadt baptisták, Simonyifalván 1, egyezséget az uj házaspárok sem javunkra sem kárunkra nem kötöttek. Adakozások összege: 1406 korona 88 fillér.

5. *Lelkészi tevékenység.* A missiói lelkészek istenitiszteletet tartottak 194-szer, kereszteltek 61, eskettek 5, temettek 79 esetben, urvacsorát osztottak 52-szer, családoknál látogatást tettek 286 alkalommal, hitoktatást végeztek heti 39 órában 356 növendéknek; a lelkészen kivül más megbizottak is tanitották a vallást számos gyermeknek de ezeknek számát a jelentésekben nem találjuk.

6 *Vagyoni és áldozási viszonyok.* Az adózók számát 5 helyen mutatták ki; 460, összege 3254 korona 72 fillér. Cselekvő vagyon az 5 helyen 64940 korona 72 fillér, szenvedő vagyon 28,000 korona — fill. Templom: —. Imaház: 2. Iskola: 3.

7. *Missiói utak.* A missiói utak száma: 323. A meglátogatott helyek száma: 74. A megtett ut kilométerekben: 7089·14.

Kiosztottak bibliá: 43-mat, zsoltárt: 60-at, vallástant: 98-at, más

vallásos iratot: 725 darabot, ezek értéke (a hol kimutatták) 179 korona 66 fillér, ez összegből megtérült 104 korona 76 fillér.

8. *Számadás a missiói segélyről.*

a) Konventi segély.

Bevétel:	1916. évi segély összesen		1900 K	— fill.
	Lengyel Imre radnalippai lelkész mult évi maradványa		8 „	— „
	Bokor Sándor mult évi tulkiadása .	3·18		
	Bokor Sándor folyó évi tulkiadása .	0·80	3 „	98 „
	Bevétel összege:		1911 K	98 fill.
Kiadás:	Bokor Sándor mult évi tulkiadása . . .		3 K	18 fill.
	vasuti vagy hajódij		344 „	60 „
	kocsibér		337 „	40 „
	élelmezés		528 „	— „
	egyéb költségek, napidijak, könyvek ára .		690 „	80 „
	Kiadások összege:		1903 „	98 „
Mérleg:	Bevételet összege		1911 K	98 fill.
	Kiadások összege		1903 „	98 „
	Maradvány:		3 „	— „

mely összeg Lengyel Imre radnalippai lelkész számláját terheli. Bokor Sándor kisjenői lelkész javára esik 3 korona 98 fillér tulkiadás.

b) Egyházkerületi segély.

Bevétel:	Mult évi maradvány az egyes lelkéseknél		836 K	70 fill.
	1916 évi segély		1300 „	— „
Lelkészek tulkiadása:	az ágya körben	235·00		
	a belényesi körben . .	52·10		
	a kisperesi körben . .	5·00		
	a vadászi körben . . .	20.00	312 „	10 „
	Bevételek összege:		2448 „	80 „
Kiadás:	vasuti dij		135 K	40 fill.
	kocsi bér		787 „	— „
	élelmezés		899 „	— „
	egyéb költségek, napidijak, könyvek vallásos iratok ára		372 „	10 „
	Kiadások összege:		2193 K	50 fill.
Mérleg:	Bevételek összege		2448 K	80 fill.
	Kiadások összege		2193 „	50 „
	Maradvány:		255 K	30 „

mely összegből a feketóti lelkészt terheli 64 kor , a magyarcsékei lelkészt 58 kor. 50 fill., a pankotai lelkészt 132 kor. 80 fill. A tulkiadásból az ágyai lelkész javára esik 235 kor , a belényesi lelkész javára 52 kor. 10 fill., a kisperegi lelkész javára 5 kor., a vadászi h. lelkész javára 20 kor.

Észrevételek. A., *Borossebes.* Jövőre a vallásos oktatásban részesülő és nem részesülő tankőteles gyermekek számát mutassa ki a lelkész. A népesebb szórványokat (Dézna 49, Honcztő 82, Körösbökény 85, Bokszeg 74, Borosjenő 227, Nagyhalmágy 46, Bél 157 lélek) törekedjék fiókegyházakká átalakitani, az egyházi adózás, költségvetés, számadás ügyét rendezze, a szórvanyokban lakó hiveket a missiói kör czéljaira egyelőre némi önkéntes egyházi adó vagy hozzájárulás megajánlására sarkalja, hogy igy külön a missiói kör részére is költségvetés készithető, számadás vezethető legyen A befolyó perselypénzeket is tőkésitsék a missiói kör czéljaira.

B., *Kisjenő.* Lelkész azon jelentése, hogy megyesegyházai fiókegyházunk az ottani ág. h. ev. egyház kebelében van, téves. A nagygerezsdi egyezség alapján tartozhatnék oda, de ezt az egyezséget épen az ág. h. evangelikusok bontották fel. Törekedjék arra hogy a körben lakó hivek anyagi áldozatokban is kimutassák hithüségeket. Bármily csekély hozzájárulással is meg lehetne kezdeni a kör vagyoni alapjának lerakását. Tettekkel is mutassák meg a hivek, hogy ragaszkodnak református anyaszentegyházunkhoz. Jövöre mutassa ki, hogy a kisjenöi hivek minő alapon, mennyi egyházi adót fizetnek az erdőhegyi anyaegyháznak? A hitoktató segédlelkészség felállitásának ügyét otthon inditsák meg lakás és a fizetés megfelelő részének biztositásával.

C., *Radna Lippa.* A jelentés szerint a missiói kör állapota megnyugtató. A szórványokban lakó hivek tettekkel is kimutatják áldozatkészségöket és hitbuzgóságukat, egyházi adót fizetnek söt adakoznak is egyházi czélokra.

D., *Ágya.* A missiói kör állapotta megnyugtató. A hitélet kielégitő, bár a háboru s két évi terméketlenség folytán bekövetkezett nehéz megélhetési viszonyok s a munkaerő hiánya sok egyháztagot távoltartanak az istenitiszteletektől. Lelkész imádságos, énekeskönyvet, bibliát a legtöbb családnak szerzett s akik istentiszteletünkön részt nem vehetnek, otthon énekelnek, imádkoznak, olvassák az Isten igéjét. A „Téli Ujság"-ot és a „Vasárnap"-ot sok család járatja. A missiói körnek külön vagyona nincs ugyan, de Szapáryliget fiókegyháznak már van 26 K szegényalapja, Szinte leányegyháznak iskolai épülete,

4½ hold tanitói földje s egyházfentartási, szegény-, templom-, ujabban iskolaépitési alapjainak gyüjtését is megkezdte. Szapáryligeten és Szintén a hivek adóznak az egyház részére. Lelkész azon kérését, hogy missiói segélyét 400 koronára emelje fel a felsőség, pártolja a missiói bizottság.

E., *Belényes*. Lelkész a szórványokban, ahol csak lehet, vigye keresztül az egyházi adózást s a befolyó összegből alkossa meg a missiói segédlelkészi fizetést és ha a körben is lesz rendszeres adózás, költségvetés, szóval rendes háztartás: remélhető, hogy a konvent a hiányzó szükséglet fedezésére adósegélyt szavaz meg. Lelkész nagyobb segéllyel több utat tudna tenni s intensivebb munkásságot kifejteni.

F., *Kispereg*. Lelkész a presbyteriumokat az egyházi adó pontos behajtására kötelezze s értesse meg azokkal, hogy mulasztás esetén az anyagi felelősség őket terheli. A missiói jelentés minden rovatának pontos kitöltésére nagy gondot forditson.

G, *Magyarcsék*. Lelkész igyekezzék megküzdeni a kezdet nehézségeivel s a tekintélyes összegü missiói segélyt törekedjék ugy felhasználni, hogy vidéken se maradjon egyetlen egyháztag sem gondozás, egyetlen tanköteles gyermek sem vallásos oktatás nélkül. Az egyházi adót a szórványokban lakó hivekre is vessék ki, mert a missiói egyház fenntartásához a vidéki reformátusoknak is hozzá kell járulni. Közös a jog és vagyon, közösnek kell lenni a kötelességnek is.

H., *Tenke*. Mig a viszonyok változnak, folytassa lelkész tovább az áldásos missiói munkát.

I., *Vadász*. Lelkész a missiói jelentés rovatának pontos kitöltésére törekedjék. Simonyifalván a presbiteriumot erélyesen h vja fel, hogy az egyházi adó kivetését és behajtását szoros kötelességének tekintse. Mulasztás esetén az anyagi felelősség reá hárul. A presbitériummal egyetértőleg a segédlelkészi állás dijlevelét készitse el, a normál költségvetést állitsa össze s a hianyzó szükséglet fedezésére kérjen adósegélyt a konventtől. Mentse meg az elzülléstől ezen jobb sorsra érdemes fiókegyházat.

K., *Feketetó*

L, *Pankota* missiói körökből missiói jelentés nem érkezett Előbbi kör volt lelkésze, Kézy Ignácz fehérgyarmati lelkész folyó évi április hó 2-án kelt levélben jelenti, hogy a missiói segély mult évi maradványát 14 koronát és az 1916. évi I. félévi segélyt, 25 koronát, összesen 39 koronát csatolt elismervény ellenében utódjának, Nagy Sándornak, jelenleg prágai tábori lelkésznek adta át.

M., *Csermő*. Egyházmegyénktől a missió céljaira 2 évre 120 K

segélyt nyert. Nagyobb és rendes segéllyel több munkát végezhetne. A seprősi fiókegyház megalakitására vonatkozó iratokat a további ellátás céljából elkész terjessze egyházmegyénk közgyülése elé. Számadását, me ynek *bevétele* az 1915. és 1916. évekre: egyházmegyei segé y 120 korona, könyvek ára 4 K 40 f., ósszesen 124 K 40 f, *kiadása* 124 K 40 f., — elfogadásra ajánlja egyházmegyei missiói bizottságunk.

N., *Arad.* Le kész segé y né kül is je entékeny munkásságot fejtett ki. A missiói körben a református hivek tekinté yes száma, a gyakran előforduló szertartások szükségessége nagyon megkivánná legalább a missiói segéd e készség szervezesét, mert az aradi e kész belvárosi tennivalói miatt akadá yozva van a kör intensivebb gondozásában.

Segély nélküli missiói körök:

O., *Belényessonkolyos* 308,
P., *Berekböszörmény* 112,
Q., *Geszt* 208,
R., *Gyanta* 312,
S., *Gyorok* 58,
T., *Kőröstárkány* 246,
U., *Nagyszalonta* 565,
V., *Sarkad* 73,
Z., *Szentleányfalva* 143 lélekkel, ezekből je entés nem érkezett.

Kelt Nagysza ontán, 1917. ápri is 2.

Az egyházmegye missiói bizottsága.

Egyházmegyei közgyülésünk a missiói bizottság jelentését egész terjedelmében tudomásul veszi és elfogadja s azt az összes iratokkal együtt felterjeszti a főtiszteletü egyházkerületi közgyüléshez a következők kiemelésével:

a) a borossebesi, kisjenői és radnalippai (konventi segélyes) továbbá az ágyai, belényesi, kisperegi, magyarcsékei, tenkei és vadászi (egyházkerületi segélyes), végül a cse məi (egyházmegyei segélyes) missiói kör lelkészének számadását jóváhagyja és Szabó József, Bokor Sándor, Lengyel Imre, valamint Fogarassy Bálint, Bottyán Pál, Szondy Géza, Kalas Ferenc, Kassay Béla, Igyártó Sándor, ugyszintén Bodnár Lajos részére az 1916. évi számadásokra vonatkozólag a felmentést a szokásos fenntartással megadja azzal, hogy Lengyel Imre 8 K, Kalas Ferenc 58 K 50 f. maradványt az 1917. évre vigyen át és arról a kitüzött időre számoljon el; Bokor Sándor javára 3 K 98 f., továbbá Fogarassy Bálint javára 235 K, Bottyán Pál javára 52 K 10 f., Szondy

Géza javára 5 K, Igyártó Sándor javára 20 K tulkiadást állapit meg közgyülésünk;

b) Minthogy Kézy Ignácz volt feketetóti lelkész szabályszerü elismervénnyel igazolja, hogy a missió segély mult évi maradványát 14 koronát, valamint az 1916. évi segély I. félévi részletét, 25 koronát, összesen tehát 39 koronát utódjának kezeibe tette le, ezen összegről Nagy Sándor a feketetóti uj lelkész, tartoznék számadással. Mivel pedig Nagy Sándor jelenleg Prágában tábori lelkész s a missiót ellátni nem tudja, felhivja őt közgyülés nk, hogy a 39 korona missiói segélyt küldje el helyettesének, a kinek az ő távollétében kötelessége a missiói kör gondozása is. A II. félévi segéllyel az a lelkész tartozik elszámolni, aki azt felvette.

c) Minthogy Takács Imre volt pankotai lelkész vétkes mulasztást követett el azáltal, hogy az 1915. évről 32 korona 80 fillérrel, az 1916. évről pedig 100 koronával, összesen tehát 132 korona 80 fillérrel nem számolt el dacára annak, hogy az esperesi hivatal őt erre több izben felszólitotta, *közgyülésünk Takács Imre* pankotai volt lelkész ellen jelenlegi felettes egyházi hatóságához panasszal fordul és nevezett lelkész ellen a fegyelmi eljárás megindítását kéri.

d) elismeréssel adózik azon lelkészeknek, a kik a fennforgott nehéz viszonyok mellett is buzgón törekedtek megtenni, amit lehetett, református népünk valláserkölcsi életének emelése s mélyitése magasztos munkájában. Közgyülésünk tudatában van annak, hogy a mi missiói lelkészeink világosan ismerik és érzik, hogy mily kincsekkel való sáfárkodás bizatott reájok, micsoda talentumok adattak át nékik kamatoztatások, szaporitásra. Az evangyeliom isteni erejének kell megsokasodni a mi lelkészeink munkássága nyomán a magyar református nép életében, ennek a népnek megujitására és a nagy Isten nevének dicsőségére. Abban a reményben van közgyülésünk, hogy lelkészeink e munkában nem fáradnak el, hogy a munkát jelentő számadatok évről-évre emelkedésről fognak beszélni. Ezzel a jó reménységgel hivja fel közgyülésünk az összes missiói lelkészeket arra, hogy jelentéseik készitésénél minden lényeges adat beirására figyelmet forditsanak, a rovatokat üresen ne hagyják; a megelőző egyházkerületi és egyházmegyei utasitásokat figyelembe vegyék, minden utról naplószerü feljegyzéseket tegyenek, adataikat pontosan szövegezzék s jelentéseiket minden hiány nélkül terjesszék be közgyülésünkhöz.

e) mivel pedig a missiói lelkészek anyaegyházuk gondozása mellett vidéken fáradságos, sokszor kimeritő, — költséges, nem ritkán anyagi áldozatot is igénylő munkát végeznek s ruházkodásuk, élelme-

zésük sokkal többe kerül, mint azoknak, kik csak egy községben szolgálnak s idegen helyeken megfor ulni nem kénytelenek: felkéri egyházmegyénk közgyülése felettes egyházi hatóságainkat, első sorban a főtiszteletü egyházkerületi közgyülést, hogy különben is általában gyenge javadalmazásu missiói lelkészeinket, mint a kik a munka terhét kettős mértékben hordozzák, kivétel nélkül hadi segélyben részesiteni méltóztassék.

E számot egyházmegyei közgyülésünk nyilt ülésében hitelesitette.

11. a szám. Esperes jelenti, hogy a konvent ez uttal a missiói körök részére nem vásárolt vallásos iratokat, hanem az e c élra szánt összeget, 90 koronát, készpénzben küldötte el a végből, hogy abból olyan iratokat könyveket szerezzünk be, a melyek a mi missiói köreink igényeinek leginkább megfelelnek. Esperes a felhivásnak eleget tett s számadását a következökben terjeszti be:

Bevétel:	Vallásos olvasmányok beszerzésére a konventtől		90 K — fill.
Kiadás:	a., koszoru füzetekre nyugta szerint	35·00	
	b., énekes könyvekre nyugta szerint	53·52	
	c., megrendelő levelek és pénzküldés portója	1·48	90 K — fill.
	Maradvány:		— K — fill.

Egyházmegyénk közgyülése esperes jelentését a missiói körök részére szükséges vallásos iratok beszerzésére, valamint az e czélra nyert 90 K felhasználására vonatkozolag helyeslőleg veszi tudomásul, a beterjesztett pontos számadást elfogadja s annak terhe alól esperest felmenti. A mérleget következőleg állapitja meg, Bevétel 90 kor. Kiadás 90 kor. Maradvány vagy hiány nincs.

11. b. szám. Csécsi Imre e. megyei tanácsbiró népes és nagykiterjedésü egyházközségében sok oldalu és minden rendelkezésére á ó időt igénylő elfoglaltsag ra hivatkozássa egyházmegyénk missiói bizottságának elnökségéről és tagságáról lemondását beterjeszti.

Egyházmegyénk közgyülése sajnálattal értesül arról, hogy Csécsi Imre aradi lelkész és e. megyei tanácsbiró, egyházmegyénk ezen kiváló munkása, költői ihlettel megáldott papja, a missió-ügy vezetésétől visszalépni óhajt. Bár nehezen fogja nélkülözni missiói ügyünknek ezen kipróbált bajnokát, mégis meghajlik kivánsága előtt, mert belátja, hogy a nagy és fényes aradi egyház gondja, — melyhez

járul e háborus időben az Arad és vidéki nagyszámu katonaság, katonai kórházak stb. lelki ellátása is —, Csécsi Imre lelkésztársunk minden idejét leköti. Ugyanazért midőn a missió-ügy terén sikeres működéséért köszönettel adózik, lemondását a missiói bizottsági elnökségről és tagságról elfogadja s kéri a Gondviselő Istent, hogy egyházmegyénk ezen kitünő lelkipásztorát fontos és nagy felelősséggel járó munkakörében továbbra is állandó jó egészséggel áldja meg s egyházmegyénk vezérkarában még sok esztendeig tartsa meg.

11. c) szám Fogarassy Bálint főjegyző inditványozza, hogy mivel a missiói bizottság jelenlegi tagjai a nagy távolság s az ezzel járó költséges utazás folytán nehezen jöhetnek össze, egyházmegyénk közgyülése szervezze ujra és most már helyezze egyházmegyénk más vidékére a missió bizottságot, hogy ujabb erők ujabb tapasztalatokkal járulhassanak az annyira fontos missiói szolgálat tökéletesitéséhez.

Egyházmegyénk közgyülése a missiói bizottságot ujjászervezi, de azt más vidékre át nem helyezi, hanem esperes meggyőző okfejtésére s inditványára egyházmegyénk missiói bizottságát egyhangu választás utján a következő tagokból alakitja meg:

Elnök: Fogarassy Bálint ágyai lelkész

Tagok: Bokor Sándor erdőhegyi lelkész (előadó)
Lengyel Imre lippai lelkész.

Egyuttal nevezett lelkészeket felhatalmazza arra, hogy a missiói bizottság üléseire szükséges utazás költségeit évenként egyszer missiói segélyeik terhére felszámithassák.

11. d.) szám Kalas Ferenc magyarcsékei missiói lelkész társai nevében is azon kéréssel járul közgyülésünkhöz, hogy a missiói segélyek pontos kiutalását eszközölje ki, mert a szegényes javadalommal ellátott lelkészek nincsenek oly helyzetben. hogy a missiói utazás költségeit élőlegezhessék, e miatt családjaikat már nem egyszer nélkülzéseknek tették ki.

Egyházmegyénk közgyülése, hogy a missió fontos ügyének ellátása fennakadást ne szenvedjen s a missionáriusok családjai a költségek előlegezése folytán szükséget ne lássanak, felhatalmazza Szabó István közigazgatási pénztárnokát, hogy egyházmegyénk négy nagyobb segélyben részesülő missiói lelkészének, névszerint a borossebesi, kisjenői, radnalippai és magyarcsékei lelkészeknek az első év-

negyedre eső költségeket minden év elején az egyházmegye pénztárában levő készletből fizesse ki s midőn a missiói segély megérkezik, abból az előlegezett összeget rövid uton vonja le.

12. szám. Nagy Imre, mint az egyházmegyei Lelkészi Gyámintézet pénztárosa, beterjeszti az Országos Református Lelkészi Nyugdij és Özvegy- Árva-Gyámintézet 1916. évi számadását, melyet a konventi végrehajtó bizottság 575—1917. számu határozatával jóváhagyott

Összes tartozás:	12,106·37 K
Befolyt:	9,072·05 K
Hátralékban maradt	3.071·73 K

A Magyar Földhitelintézet pénztárába befizetett összeget 12 drb nyugtán számolja el pénztáros.

Egyházmegyénk közgyülése a számadást jóváhagyó tudomásul veszi s irattárba helyezi el.

13. szám. Az egyházmegyei közigazgaiási pénztár 1916. évi állapotáról Szabó István pénztáros beterjeszti számadását, melyet a számvevőszék megvizsgált s mindenben helyesnek talált. A számadás szerint az 1916. év folyamán

bevétel volt	8614·07 K
kiadás	6419·91 K
Pénztári maradvány	2194·16 K

A pénztár értékei:

1, Taka ékpénztári betét 1917. január 1 én .	6132·20 K
2., 2 drb régi kötvény értéke	600·— K
3.. 2 drb 5000 koronás $5^1/_2\%$-os pénztárjegy névértéke	10000 — K
4., 15 drb 100 K-s 6% os hadikölcsönkötvény névértéke	1500·— K
Összesen:	18,232·20 K

Beterjeszti pénztáros számadását az 1916. évben továbbitott adósegélyekről is, melyeknek összege 42748 korona.

Mellékeli a továbbitott pénzek számadását, ennek végösszege 6808 — K

Csatolja a háralékok kimutatását, ennek összege 194·52 K

Bem tatja a közigazgatási költségek 1917. évre szóló kivetési tervézetét, melyben az 1916. évitől a következőkben van eltérés:

Belényessonkolyos	lélekszáma	409;	közigazg. költsége	8·18 K
Magyarcséke	„	540;	„ „	10·80 K
Radnalippa	„	772;	„ „	15·45 K

Az egész egyházmegye 97,134 lélekszáma után kivetett közigazgatási költségek végösszege: 1942·68 K

A közigazgatási pénztár költségelőirányzata az 1917. évre

7200·16 K fedezetet,

5346·— K szükségletet s igy

1854·16 K remélhető pénztári maradványt tüntet fel.

Egyházmegyénk közgyülése Szabó István egyházmegyei pénztáros számadását a pénztár 1916. évi állapotáról, az értékek kimutatásáról, az 1916. évi adósegélyek szétküldéséről, a továbbitott pénzekről a számvevőszék vizsgálata alapján jóváhagyó tudomásul veszi s pénztáros részére a felmentvényt elismerése és köszönete kifejezése mellett a szokásos fentartással megadja, a számadást irattárban helyezni rendeli el.

Felhivja és utasitja Okány presbytériumát, hogy 99·25 korona egyházmegyei tartozását 1917. év julius hó 1-ig minden külön felszólitás bevárása nélkül fizesse be.

Jóváhagyja és megerősiti az egyházmegyei közigazgatási költség 1917. évre szóló kivétési tervezetét, valamint az 1917. évi költségelőirányzatot, melyet jegyzőkönyvébe kinyomatni határoz el.

Szükséglet.

1.	Esperes tiszteletdija	1000·— K
2.	Lelkészi főjegyző tiszteletdija	200·— „
3.	„ aljegyző „	60·— „
4.	Tanügyi biz. előadó „	60·— „
5.	Számvevőszéki előadó tiszteletdija	60·— „
6.	E.-megyei közpénztárnok „	500·— „
7.	Lelkészi számvevők tisztelet s napidijai . .	138·— „
8.	Egyházkerületi lelkészi képviselők uti átalánya	280·— „
9.	Egyházlátogató küldöttségek „ „	402·— „
10.	Iskolalátogató „ „ „	270·— „
11.	Egyházmegyei tisztviselők gyülési napidijai	300·— „
12.	Egyházmegyei tanitóképviselők gyülési napi és fuvardijai	96·— „
13.	Tanügyi biz. tagok gyülési napidijai . . .	180·— „
14.	Vegyes napi s fuvardijak hivatalos alkalmakra	150·— „
15.	Egyházmegyei gyülések jegyzőkönyveinek nyomatási ára	800·— K

16. Esp. s pénztárnoki iroda szükségletei s posta-költség	150·— K
17. N.-váradi tanitónőképzőnek fenntartói járulék	400·— „
18. Kálvineumnak évi segély	100·— „
19. Vegyesekre s előre nem láthatókra . . .	200·— „
Összesen	5346·— K

Fedezet.

1. Számadási maradvány	2 94.16 K
2. Közigazgatási államsegély	1990· „
3. F. é. közigazgatási költség az egyházaktól .	1850·— „
4. 10.000 K névértékü $5^1/_2\%$-os pénztárjegy kamatja	550·— „
5. 600 K kötvény s 1500 K hadikölcsön 6%-os kamatja	126·— „
6. 6132 K betétünk 4%-os kamatja	240·— „
7. Keblezési illetékekből s esperesi pecsétdijakból	100· - „
8. Hátralékokból	150·— „
Összesen	7200·16 K

Fedezet	7200·16 K
Szükséglet	5346·— K
Remélhető maradvány	1854·16 K

Geszt, 1917. március 20.

Szabó István, e. m. pénzt.

Helyeseljük:

Nagyszalonta, 1917. márczius 27.

Rácz Gyula,
Kegyes István,
egyházmegyei számvevők.

14. szám. Szabó István, egyház egyénk közalapi pénzkezelője beterjeszti számadását az országos egyházi közalap javára 1916. évben befolyt járulékokról, a reformáczió ünnepi és a Gusztáv Adolf egyleti perselypénzekről.

1., Közalapi járulékokból befolyt	7771·52 K
2., Reformáció ünnepi perselypénzből	48·86 K
3., Gusztáv Adolf egyleti perselypénzből . .	54 80 K
Összesen:	7875·18 K

Egyházmegyénk közalapi bizottsága a számadást megvizsgálta, helyesen vezetettnek találta, jóváhagyta és végleges megerősités végett három egyező példányban az Országos Közalapi Végrehajtó Bizottsághoz felterjesztette. Az egyházak járulékaikat az 1916. évben is pontosan befizették.

Egyházmegyénk közgyülése az 1916. évi közalapi számadást a közalapi bizottság jelentése alapján jóváhagyja, Szabó István pénztáros részére a felmentvényt elismerése és köszönete kifejezése mellett a szokásos fentartással megadja.

Megelégedéssel állapitja meg, hogy az összes közalapi járulékok befolytak.

15. szám. Kassay Béla és Eötvös Béla egyházmegyei tanácsbirák, mint a feketetóti lelkészválasztás vezetésével megbizott egyházmegyei küldöttség tagjai, beterjesztik a Feketetóton, 1916. évi augusztus hó 10-án felvett lelkészválasztási jegyzőkönyvet, mely szerint a feketetóti lelkészi állásra törvényszerü meghivás utján egyhangulag Nagy Sándor tábori lelkészt választották meg

Mellékelve van az esperesi engedély, mely a megválasztott lelkészt felhatalmazza, hogy állását 1916. október hó 1-én tényleg el is foglalhassa.

Egyházmegyénk közgyülése az idevonatkozó egyházi törvények pontos megtartásával megejtett választást a maga részéről is jóváhagyja, Nagy Sándort állásában végleg megerősiti s reá és lelkészi müködésére a kegyelem istenének áldó segedelmét kéri.

Ugyanezen alkalommal az egyházmegyei lelkészi gyámintézet alapszabályai értelmében felhivja a megválasztott lelkészt, hogy — amennyiben egyházmegyénk lelkészi gyámintézetének tagja akar lenni — a belépésre vonatkozó nyilatkozatát négy hónapon belül köteles a gyámintézet választmányához beterjeszteni

16. szám, Kalas Ferenc ref. lelkész és dr. Szarka Sándor tanácsbiró, mint a belényessonkolyosi lelkészválasztás vezetésével megbizott egyházmegyei küldöttség tagjai, beterjesztik a Belényessonkolyoson 1916. évi szeptember hó 3-án felvett lelkészválasztási jegyzőkönyvet, mely szerint a belényessonkolyosi lelkészi állásra törvényszerü meghivás utján egyhangulag Nagy Károly makói segédlelkészt választották meg.

Mellékelve van az esperesi engedély, mely a megválasztott lelkészt felhatalmazza, hogy állását 1916. november 1-én tényleg el is foglalhassa.

Egyházmegyénk közgyülése az idevonatkozó egyházi törvények pontos megtartásával végrehajtott választást a maga részéről is jóváhagyja, Nagy Károlyt állásában végleg megerősiti s reá lelkészi müködésére a kegyelem istenének áldó segedelmét kéri.

Ugyanezen alkalommal az egyházmegyei lelkészi gyámintézet alapszabályai értelmében figyelmezteti a megválasztott lelkészt, hogy — amenyiben az egyházmegyei lelkészi gyámintézetnek tagja akar lenni — a belépésre vonatkozó nyilatkozatát négy hónapon belül köteles a gyámintézet választmányához beterjeszteni.

17. szám. Hunyady László gyoroki lelkész és Hathy Adolf világosi kir. járásbiró, mint a pankotai lelkészválasztás vezetésével megbizott egyházmegyei küldöttség tagjai beterjesztik az 1917 év. január hó 20-án megtartott lelkészválasztásról felvett jegyzőkönyvet, mely szerint meghivás utján Kun Zoltán jelenlegi Krakói tábori lelkészt választották meg rendes lelkészül.

Mellékelve van az esperesi engedély, mely a megválasztott lelkészt felhatalmazza a pankotai lelkészi állás elfoglalására.

Kun Zoltán jelenleg is tábori lelkész, állását még nem elfoglalhatta el.

Egyházmegyénk közgyülése az egyházi törvények pontos megtartásával véghezvitt választást jóváhagyja s Kun Zoltánt a pankotai lelkészi állásában végleg megerősiti, müködésére Isten áldását kéri.

Az egyházmegyei lelkészi gyámintézet alapszabályainak 2 §. c. pontja értelmében felhivja, miszerint 4 hónap alatt nyilatkozzék az iránt, hogy az egyházmegyei lelkészi gyámintézetnek akar-e tagja lenni?

18 szám. Kolumbán Áron kötegyáni lelkész és Sarkady István sarkadkereszturi községi jegyző, mint a sarkadkereszturi lelkészválasztás vezetésével megbizott egyházmegyei küldöttség tagjai beterjesztik az 1917 év januàr hó 17. napján megtartott választásról szóló jegyzőkönyvet, mely szerint nyugdijazás folytán megüresedett sarkadkereszturi lelkészi állásra meghivás utján Gulyás Kiss Gyula hódmezővásárhelyi segédlelkészt választották meg.

Mellékelve van az esperesi engedély, mely a megválasztott lelkészt felhatalmazza a sarkadkereszturi lelkészi állás elfoglalására.

Egyházmegyénk közgyülése az egyházi törvények pontos megtartásával lefolyt választást jóváhagyja, Gulyás Kiss

Gyula lelkészt, állásában végleg megerősiti. A nagy és kitartó munkára elhivott uj lelkészre, valamint egyházépitő minden munkájára Isten áldó kegyelmét kéri.

Az egyházmegyei lelkészi gyámintézet alapszabályainak 2. §. c. pontja értelmében felhivja, miszerint 4 hónap alatt nyilatkozzék az iránt, hogy az egyházmegye lelkészi gyámintézetének akar-e tagja lenni?

19. szám. Egyházkerületünk közgyülésére a folyó 1917. évre egyházmegyénk képviselőül

lelkészi részről Balog Ambrus nyug. esperest és Nagy Imre tanácsbirót,

világi részről Hadházy Kálmán és Tatár Balázs tanácsbirókat *rendes tagoknak*,

pottagoknak pedig lelkészi részről Csécsi Imre tanácsbirót, Fogarassy Bálint lelkészi főjegyzőt, világi részről pedig Tisza Kálmán gróf és Szarka Sándor dr. tanácsbirákat választja meg közgyülésünk.

20. szám. A Kálvin-Szövetség esperesi hivatal utján egyházmegyénk közgyülése elé terjeszti véleményadás és pártolás végett az „Egyházi Hivatalnokok Betegsegélyző Intézetének" tervét. A tervbe vett intézmény betegség, születés, halálozás és baleset alkalmával nyujtana segélyt és pedig betegség esetén a gyógykezeltetés és a gyógyszerek, sulyosabb esetekben a különleges gyógykezeltetés pl. operáció, kórházi kezelés, gyógy, vagy üdülőhely és az ide való utazás költségeit. Születés esetében minden gyermek után meghatározott összeggel hozzájárul a temetési költségekhez, baleset alkalmával bizonyos évi segélyt, vagy nyugdijpótlékot ad.

Az intézmény tervezői körülbelül 6000 egyházi belhivatalnok kötelező tagságára számitanak. A tagok évi járulékát a nyugdijalapul felvett fizetés után 3—4%-ban gondolják megállapitani, amely összegnek felét a tag, felét a fentartó egyház viselné. Nyugdijban levőknél, vagy nyugdijat, neveltetési segélyt élvező özvegyeknél és árváknál a fentartói járulék egyetemes egyházunkra háramlanék, erre a célra lekötné a közalap bizonyos hányadát. Az intézmény hivatalos egyházi szervezet lenne, melynek alapelveit a legközelebb összeülő zsinat állapitja meg s ennek megbizásából pedig a Konvent szervezné.

Egyházmegyénk közgyülése a Kálvin Szövetség által felvetett eszmét az egyházi belhivatalnokok betegsegélyző intézményének szervezése érdekében helyesnek, üdvösnek és olyannak tartja, mely megvalósulása esetén messzemenő

szociális hivatást tudna betölteni. A segélyezés egyes eseteinél lefektetett elveket általában helyesli.

Nem hallgathatja el azonban egyházmegyénk közgyülése aggályait a kötelezett tagokra kiróni szándékolt tulmagas, 3 4%-ós évidij miatt, melyet elviselhetetlennek tart. Az évi dijak felének a fentartó testületekre való átháritását helyesnek, kivihetőnek nem véli, mivel ez egyrészről a nagyon sok oldalról igénybe vett, legtöbb esetben nagy anyagi nehézségekkel küzködő egyházakat ilyen dijakkal megterhelni igazságosnak nem tartja, kényszeritès esetén pedig belhivatalnokok és egyháztagok közötti jóviszony lenne a megzavarás és felbomlás veszélyének kitéve.

Egyházmegyénk közgyülése az intézmény megvalosulását csak abban az esetben látná kivihetőnek, ha a kötelezett tagok évi járuléka a nyugdijalapul felvett fizetés 1%-át nem haladná tul és a betegsegélyző intézmény megszervezéséhez az egyetemes egyház az 1848. évi XX-t. c. fokozatosabb végrehajtása folytán nyerhető nagyobb államsegély igénybevételével hozzájárulna.

21. szám. Sulyok István bihari esperes mint, a nagyváradi ref. tanitónőképző intézet igazgató tanácsának elnöke, egyházmegyénk közgyülése elé terjeszti jóváhagyás és hozzájárulás végett az intézet 1916 évi pénztári számadásának megvizsgálásáról felvett igazgatótanácsülési számot, az 1917—1918-ra elfogadott költségelőirányzatot. Ezekkel kapcsolatban kéri egyházmegyénket az évi hozzájárulásidij felemelésére, mert anélkül nem képes az intézet a családos tanerőit megillető teljes családi pótlékot kiutalni, már pedig az kétséget nem szenved, hogy ezt megtenni még áldozat árán is erkölcsi kötelessége a fenntartóknak a mai nehéz megélhetési viszonyokra való tekintettel.

Egyházmegyénk közgyülése a beterjesztett jegyzőkönyvet tudomásul véve, az 1917 évi pénztári számadás jóváhagyásához, valamint a pénzkezelők felmentéséhez hozzájárul; az 1917/18 évi költségelőirányzatot a maga részéről is elfogadja.

Elkerülhetetlenül szükségesnek tartja egyházmegyénk közgyülése is, hogy a családos tanerők családi pótlékai teljes egészükben kiutaltassanak s egyházmegyénk évi hozzájárulását készséggel emeli fel 200 K kettőszáz koronával, ugy hogy ez teljesen az egyházmegyei közigazgatási pénztárból fizettessék ki.

Mindezekről az igazgatótanács elnökét jegzőkönyvi kivonatban értesiti.

22. szám A mezősasi ref. egyház templomának teteje oly rossz állapotban van, hogy a mai nehéz viszonyok ellenére is kénytelen az egyház a templomot a legsürgősebben ujra fedetni. A munkálatok e dijának fedezésére azonban az egyháznak csak a templom javitási alap s az egyházi adóhátralék áll rendelkezésére. Ezeken felül még körülbelül 5000 koronára van szüksége, amelyet másképen, mint ujabb kölcsön felvételével, nem tud fedezni. Hogy az egyháznak ne kelljen ujabb drága kölcsönt felvenni, az egyetemes konvent engedélyét kéri arra, hogy az adósság törlesztésre kapott 5000 korona tőkesegélyt felhasználhassa a templomtető elkészittetésére. Ha a konvent ezt nem engedélyezné, egyező presbiteri és egyházközségi határozatokkal kimondotta, hogy a mezősasi Hitelszövetkezettől 5000 korona kölcsönt vesz fel. Ennek fedezetéről külön nem kell gondoskodnia, mert igy az egyháznak éppen annyi kölcsöne lesz, mint volt a tőkesegély elnyerése előtt s az évi kamatra és törlesztésre szükséges összeg fedezetet talál az egyház eddigi költségvetésében. Mellékelik a munkaszerződést, a presbiteri és egyházközségi határozatokat, a kölcsön felvételéhez szükséges kötelezvényt

Egyházmegyénk közgyülése a tőkesegély felhasználására vonatkozó kérést a legmelegebb pártolással terjeszti fel az egyházkerületi közgyüléshez, illetőleg a konvethez. Az egyház, ha ezt az összeget forditja az elodazhatatlan templomtető javitásra, tulajdonképen adósságtörlesztésre is forditja, mert máskülömben a mezősasi egyház kénytelen u abb kölcsönt venni fel.

Ha azonban ez ellen a felsőbb egyházi hatóság kifogást tenne, felhatalmazza a mezősasi ref. egyház presbitériumát, hogy a mezősasi Hitelszövetkezettől 5000 korona kölcsönt vehessen fel a templomjavitási munkálatokra. Jóváhagyja és megerősiti a bemutatott munkaszerződést. Az összes iratokat végső megerősités végett felterjeszti az egyházkerületi közgyüléshez.

23. szám. Aradi lelkész jóváhagyás czéljából beterjeszti 4 egyező példányban a presbiterium 9—1917 sz határozata alapján kiálitott uj lelkészi dijlevelet, a mely az érvényben levő 1905 évi január hó 13-án kiállitott dijlevéllel szemben 1594 korona javadalom emelkedést tüntet fel. A presbiterium ezen határozatát az egyházközségi közgyülés 2—1917 sz. végzésében teljes egészében elfogadta. Lelkész mellékeli

beleegyező nyilatkozatát a mely szerint a dijlevélen tett változtatást magára nézve előnyösnek tartja, s a nem kért és nem várt fizetésjavitást hálás köszönettel elfogadja.

„Egyházmegyénk közgyülése a szabályszerü presbyteri és egyházközségi közgyülési végzésekkel megállapitott, az 1594 korona javadalom emelkedést tartalmazó uj lelkészi dijlevelet a maga részéről jóváhagyja s végső megerősités czéljából az E. T. I. t. cz. 15. § ának e) pontja értelmében a főtiszteletü egyházkerületi közgyüléshez terjeszti fel.

24. szám. A tiszántuli református egyházkerületi közgyülés 89—1916. és 498—1916 számu határozatai folytán egyházkerületünk Püspöke elrendelte, hogy az iskolafentartó egyházak az összes tanitói állások dijlevelét a fent hivatolt határozatok szerint megállapitott s egyházmegyénkhez nyomtatásban megküldött „Dijlevél"-lel cseréljék ki legkésőbb 1918. december 31-ig.

Egyházmegyénk közgyülése a püspöki leiratot tudomásul véve, felhivja a kebelébe tartozó iskolafentartó egyházakat, hogy a tanitói állasok dijleveleit a tiszántuli ref egyházkerülettől nyomtatásban kiadott „Dijlevél"-lel cseréljék ki.

A nyomtatott dijleveleket minden tanitói állásról 5 5 egyező példányban állitsák ki s azokat egyházmegyénk esperesi hivatalához legkésőbb a folyó 1917. év dec. 31-ig mulhatatlanul adják be.

Az ujonnan kiállitott dijlevelek helyességének megállapithatása végett mellékeljék azokhoz a javadalmi jegyzőkönyvet és az azok alapján kiállitott, a felsőbb egyházi hatóságok által megerősitett, jelenleg is érvényben levö tanitói dijleveleket.

Végül felkéri esperest, hogy az uj dijlevelek kiállitásához szükséges nyomtatványokat szerezze be és azokat jelen határozatra hivatkozó körlevéllel kapcsolatban küldje el az iskolafentartó egyházaknak.

25. szám. Böszörményi Lajos lekész elnök beterjeszti 5 egyező példányben a nagyszalontai ujonnan szervezett 19-ik iskola tanitói állásának dijlevelet, kéri annak jóváhagyását. A dijlevél javadalmi tételei a következők:

1. Készpénzfizetés az egyháztól 100· - K
2. Fizetéskiegészitő államsegély a m. kir. vall.-és közokt. mi-

niszter Ur 1917 év febr. 28-án 158,186 – VII. a) számu rendelete alapján a törvényes fizetési osztály fokozatáig.

Lakás természetben, vagy lakbér 300 kor. kert, vagy kertváltság.

Egyházmegyénk közgyülése a törvényes kellékeknek mindenben megfelelő dijlevelet jóváhagyja és végleges megerösités elnyerése végett felterjeszti a tiszántuli református egyházkerületre.

26. szám. A berekböszörményi ref. egyház presbiteriuma és képviselő testülete egyező és szabályszerüen hozott határozattal kimondotta, hogy a parcellázás alá kerülő gróf Csáky féle birtokból 25 holdat megvásárolt az egyházfentartási alap javára. A vételár 50%-a a vétel alkalmával esedékes, a többi rész amortizációs kölcsönnel törleszthető. Az egyháznak azonban nincsen tőkéje, amit erre a célra fordithatna s a kérdést ugy akarná megoldani, hogy amortizációs kölcsönt venne fel az egész vételár erejéig s azt betábláztatná a megvásárlandó 25 hold földre, és az egyház tulajdonát képező papi javadalmi földekre Az egész összeg amortizációját a megvásárlandó 25 hold haszonbéréből fedezné, melyhez számitásuk szerint legfeljebb még 300 koronát kellene pótolni az egyház pénztárából s ezt minden nagyobb nehézség nélkül megtehetnék. Az egész terv tehát csak ugy bonyolitható le, ha egyházmegyénk közgyülése elvileg nem zárkózik el az elől, hogy az egyház az egész vételárat amortizációs kölcsönnel fedezze s annak biztositására a megvásárlandó földön kivül lekösse a ref. egyház papi javadalmát képező földeket is. Erre nézve kéri egyházmegyénk közgyülésének előzetes hozzájárulását.

Egyházmegyénk közgyülésének elvileg semmi kifogása nincsen az ellen, hogy a berekböszörményi egyház a belhivatalnokai javavadalmazására szolgáló ingatlanokat biztositékul lekösse, ha ezzel egyrészt az egyház anyagilag erősbödik, másrészt a már meglevő ingatlanai veszélyeztetve semmi képen nem lesznek.

\égső határozatot természetesen csak akkor hozhat egyházmegyénk közgyülése, ha az egyház konkrét adatokat terjeszt fel elbirálás végett.

27. szám. A komádii egyház azon tanitói, kik fizetésük tekintélyes részeként földjavadalmat is élveznek, a presbytérium utján azon kérelemmel fordulnak egyházmegyénk közgyüléséhez, miszerint a többi egyházi főhatóság utján hasson oda, hogy a háborus évek alatt rendkivül csekély vagy éppen semmi jövedelmet nem hajtó tanitói földek javadalmi jegyzőkönyvben foglalt tulmagas, a jelenlegi viszo-

nyoknak nem megfelelő, évi 40 koronás haszonbérértéke az illető tanitói állások javadalmi jegyzőkönyveinek helyesbitésével kevesebb összegben állapittassék meg. A presbytérium előadja, hogy az iskolaszék a vármegyei közigazgatási bizottság utján már megkisérelte kérni a m. kir. vallás és közokt. Miniszter Urat, hogy a javadalmi jegyzőkönyvek revizióját rendelje el, de ezt, a presbytérium szerint is jogos kérelmet Minister Ur elutasitotta.

Egyházmegyénk közgyülése sajnálattal állapitja meg hogy a komádi-i tanitók által panaszolt jelenség nem egyedül álló, mivel egyházmegyénk területén müködő földfizetéses tanitók a háboru folyama alatt földjeikért vagy csekély részben, vagy egyáltalában nem kapták meg a javadalmi jegyzőkönyv alapján kiállitott dijlevél által biztositott összeget. kár a földhaszonbérek lejebbszállása, akár a háboru miatt megfogyatkozott emberi és állati munkaerő az okozója e szomoru jelenségnek, elvitathatlan megdöbbentő tény, hogy éppen a legszerényebben dotált közhivatalnokok, a tanitók nem juthatnak hozzá csekély jövedelmükhöz, igy fizetéscsonkulást szenvednek.

Az 1907. évi XXVII. t. cz. 7. §. második bekezdése kötelezi az iskolafentartó egyházakat a tanitó terménybeli járandóságainak készpénzben való kifizetésére, ha a termény az átlagos minőségnek nem felelne meg, vagy ha annak pontos kiszolgáltatása akadályokba ütközik. Ilyen intézkedés a földjavadalomra vonatkozólag nincs.

Az emlitett törvény 6. §-a kötelezi az egyhazakat arra még végrehajtás terhe mellett is, a tanitói javadalmak pontos kiszolgálására. Ezen kötelezettségnek az iskolafentartók eleget is tesznek, a tanitók rendelkezésére bocsátják a földjavadalmakat, amelyeket azok azonban sem haszonbérbe kiadni, sem semmiféleképen értékesiteni nem tudnak. sem az iskolafentartók, sem a tanitók nem hibásak, mégis a rendkivüli idők mostoha viszonyai közepette a károsodást azok a tanitók szenvedik, akiknek a legnagyobb mérvü segélyezésre volna joguk és igényük.

Ugyancsak az 1907. XXVII. t. c. biztositja a tanitói javadalmak törvényszerü kiegészitését A komádi-i és a többi iskolafentartó egyház beigazolta szegénységét, azokon többet venni nem lehet, tehát a tanitók sérelmét orvosolni egyedül az állam képes és hivatott, miért is egyházme-

gyénk közgyülése, mint tanitói sorsa iránt egyik legmele gebben érdeklődő hatóság a legnagyobb készséggel emeli fel szavát a felmerült esetből kifolyólag a kebelébe tartozó tanitók érdekében s kéri a tiszántuli egyházkerület közgyülését, miszerint minden tekintélyével hasson oda, a vall. és közokt. Miniszter Urnál, hogy a földjavadalommal biró tanitók sérelme orvosoltassék, azok jogos és méltányos kérelme teljesittessék.

28. szám. Ónody Sándor lelkész beterjeszti a mezőgyáni egyházközség presbiteri (38 — 916. dec. 24. sz.) és közgyülési (1—1916 dec. 26 és 3—1916. dec. 31. sz.) határozatait, melyek szerint a presbiterium egyhangulag, az egyházközségi közgyülés pedig 21 szavazattal 3 ellenében, tehát szótöbbséggel lelkésznek ottani szolgálata idejére évi 600 korona személyi pótlékot szavazott meg.

Egyházmegyei közgyülésünk a mezőgyáni egyházközség azon intézkedését, hogy Onody Sándor lelkész részére, ottani szolgálata idejére évi 600 korona személyi pótlékot szavazott meg, minthogy ugy a presbiteri, mint az egyházközségi közgyülési határozatok szabályszerüek s azokat felebbezéssel senki meg nem támadta, mindenben jóváhagyja s végleges megerösités végett a főtiszteletü egyházkerületi közgyülésére terjeszti fel

Egyuttal örömét és elismerését fejezi ki azért, hogy a mezőgyáni egyházközség előljárói és tagjai is megértették az idők jeleit s egyházmegyei közgyülésünk 44—1916 számu határozata értelmében jártak el s hüséges és munkás lelkipásztorukat a jól megérdemelt anyagi segitségben részesitették.

E számot egyházmegyei közgyülésünk nyilt ülésében hitelesitette.

28. szám. Mezőgyáni egyházunkban az egyháziadóból befolyó jövedelem az eddig fennállott kivetési rendszer szerint nem fedezi többé a szükségletet, nem fedezte már a multban sem, emiatt az egyházi épületek jókarban tartásáról kellőleg nem gondoskodhattak s ennek következménye az lett, hogy ezek az épületek romlásnak indultak Még igy is fedezet hiányok állottak elő, ugy hogy adósság adosságra halmozódott. Az 1916. évi költségvetés már 719 korona hiánnyal zárult. Hogy a baj, a romlás még nagyobb ne legyen, lelkész az egyház előljáróival karöltve felemeléssel módositotta az eddig is érvényben volt adókulcsot s a munkálatot a presbiterium és a közgyülés elé terjesz-

tette. E javaslatot amaz 399—1916. dec. 24 sz. a. egyhangulag, emez 1—1916. dec. 26, illetőleg 4—1916. dec. 31. sz. alatt 21 szavazattal 3 ellenében, tehát szótöbbséggel fogadta el.

Egyházmegyénk közgyülése a mezőgyáni egyházközségnek a viszonyainak megfelelő egyházi adókulcs megállapitására vonatkozó határozatait, minthogy azok szabályszerüek és felebbezéssel megtámadva nincsenek, jóváhagyja és végleg megerősiti.

Az uj adókulcs a következő:

a) személyi adó: 6 (hat) korona.

b) birtok adó: az állami egyenesadó 17 (tizenhét)%-a beleértve az általános jövedelmi és betegápolási pótadót is.

A külbirtokosok, gyantéi hivek a régi adót fizetik (személyi adó 2 korona, birtokadó 14%-a törvényes kedvezményekkel)

29. szám. Nagyzeréndi lelkész jóváhagyás céljából beterjeszti a presbyterium 3—1917. sz. névszerint és egyhangulag hozott határozatát, melyben f. évi költségelőirányzati hiányának, hátralékos köztartozásainak és függőkölcsöneinek fedezésére az 1917. évre rendkivüli adó kivetését határozta el. A rendkivüli adó kulcsát a normál adókulcs alapján kivetett személyi adó 25%-ában állapitotta meg.

Az egyházközségi közgyülés 3—1917. sz. névszerint és egyhangulag hozott határozatában a presbyterinm határozatát elfogadta.

Egyházmegyénk közgyülése a szabályszerü presbyteri és egyházközségi közgyülési határozatokkal megállapitott rendkivüli adókulcsot az 1917. évre végérvényesen jóváhagyja, s utasitja a presbyteriumot, hogy a kivetés alapján befolyó rendkivüli egyházi adót jelzett céljára forditva az 1917. évi gondnoki naplóban számolja el.

30. szám. A feketegyarmati ref. egyház lelkésze és gondnoka az egyház nevében beterjesztik a feketegyarmati ref. leányiskola átalakitási tervrajzát, költségvetését, kérik annak jóváhagyását s kérik egyszersmind azt is, hogy ezeket a munkálatokat a mai nehéz viszonyok miatt az egyház csak a háboru bevégződése után hajthassa végre. A tervet és költségvetést az aradi államépitészeti hivatal már felülvizsgálta s annak javaslata alapján az aradvármegyei közigazgatási bizottság 1916 szept. 7-én tartott ülésén jóváhagyta.

Egyházmegyénk közgyülése a hivatalos fórumok által már felülbirált és jóváhagyott tervrajzokat és költségvetést a maga részéről is jóváhagyja és végleg megerősiti. Meg-

engedi, hogy a tervbe vett épitési és átalakitási munkálatokat az egyház majd csak a háboru bevégződése után hajthassa végre.

31. szám. A kisperegi egyház iskolaépitkezési ügyében egyházmegyénk közgyülése 76—1915, 48—1916, és legutóbb 99 - 42—1916. sz. alatt határozott. 99 -42 - 1916 számu határozatában kimondotta, hogy a kisperegi egyház régi iskoláinak ujraépitését — tekintettel a háborus viszonyok folytán fennálló akadályokra, továbbá arra, hogy az egyháznak egy fillérnyi épitkezési összeg sem áll rendelkezésére, — nem engedélyezi, hanem utasitotta a kisperegi egyházat, hogy elhanyagolt állapotban levő tantermeit, épületeit a szükséghez képes javittassa ki és hozassa rendbe.

Egyházmegyénk közgyülése 48—1916 sz. határozatával az ujonnan szervezett IV-ik iskola tervrajzát és költségvetését jóváhagyta azon feltétel mellett, hogy az épitkezés csak a háboru befejezése után kezdhető meg s az épitkezés elhalasztásához kérelmezi a M. kir. vall. és közokt Miniszter Ur beleegyezését A vall. és közokt. Min. Ur az iskolaépités elhalasztásához a háboru befejezése után még egy évig terjedő időre - s az iskolának addig bérházban való elhelyezéséhez hozzájárult.

A kisperegi egyház a már fentebb emlitett három rendbeli beadványában kérte egyházmegyénk közgyülését, hogy elsőizben 40000, másodszor 32,000, harmadszor 26,000 Kor. épitkezési tőkesegélyre ajánlja az Egyetemes Konventnek. A kérelmet egyházmegyénk nem teljesitette, mivel az egyháznak tőkesegély iránt való igényét — tekintettel az ujabban és ujabban felvetett épitkezési tervekre - megállapitani nem lehetett.

Szondy Géza lelkész a 99—42 1916 számu egyházmegyei határozatot közölte a presbytériummal, amely 1916. okt. 8-án tartott gyülése 2[illegible] számu határozatával egyhangulag kimondta, hogy iskoláit államositja. Szondy Géza lelkész egyházmegyénk 99 42—1916. sz végzése ellen felebbezést nyultott be a tiszántuli református egyházkerület közgyüléséhez, mellékelve ahhoz a presbyterium államositást kimondó jegyzőkönyv számát is. A tiszántuli egyházkerület közgyülése 614 —1916 számu határozatával a „kellően meg nem okolt" felebbezést elutasitja s egyházmegyénk e tárgyban hozott végzését megerősiti. Felhivja az egyházkerület a nagyszalontai egyházmegye esperesi hivatalát, hogy amennyiben a kisperegi presbyterium az egyházkerület utasitásainak nem engedelmeskednék s benne az 1916—23 sz.

nagyon is átlátszó célzatu határozat effektuálására a hajlandóság megvolna: ellene szükség esetén a fegyelmi eljárást haladéktalanul inditsa meg.

A kisperegi presbytérium 27—1916. szám alatt hozott egyhangu határozatával, az egyházkerületi gyülés utasitásaiban foglaltak ellenére az iskolák államositása iránt való korábbi állásfoglalását mindenben fentartva utasitja lelkészt, hogy ezen ügyben az egyházközségi gyülést hivja össze. Mielőtt azonban az iskolák államositását elhatározó egyházközségi gyülés megtartatnék, terjessze fel lelkész az épitési ügy összes iratait az egyházkerület Püspökéhez az egyház igazainak megállapithatása végett. A tiszántuli egyházkerület Püspöke a hozzá felterjesztett kisperegi iratokat esperes hivatal utján egyházmegyénk közgyülése elé utalja.

Lelkész a IV-ik uj iskolának már engedélyezett felépitésén kivül még egy uj tanterem épitéséhez kéri egyházmegyénk közgyülésének beleegyezését. A IV-ik uj iskolaépületének felállitásához szükséges 26000 kor. épitési és 4000 korona törlesztési tőkesegély elnyerésére való ajánlásért is ujból folyamodik.

Egyházmegyénk közgyülése a kisperegi egyház presbyteriumának 23—1916, továbbá 27—1916. számu határozatait megsemmisiti s szigoruan, fegyelmi eljárás terhe mellett utasitja a presbytériumot, hogy az iskolák államositását kimondó, „nagyon is átlátszó célzatu határozataitól annyival is inkább álljon el, mivel további engedetlenség esetén kénytelen lesz egyházmegyénk közgyülése a kisperegi presbyteriummal szemben az E. T. I. t. c 47. §-a alapján eljárni.

A 23—1916 számu presbyteri határozatot megerősiti a 27—1916. számu. Az ezekben, valamint az ezeket kisérő lelkészi felterjesztésben foglalt indokok annyira gyengék s annyira nem állhatják meg a helyöket. hogy azoknak ellenkezőjét bizonyitani szinte felesleges. — Azt mondja a presbyterium, hogyha az iskolákat átadja az államnak, akkor az épületek jókarbahozatalát csak bizonyos kiméleti idő elteltével sürgeti meg az állam, mig ha az iskolák továbbra is felekezetiek maradnak, akkor az egyház folytonos zaklatásnak van kitéve. Hivatalosan megállapitott tény, hogy a kisperegi iskolák kijavitása (tehát nem ujjáépitése) az egyház elsőrangu kötelessége, mely halasztást nem szenvedhet. Nem szabad tehát még feltétel zni sem a közokt. kormány-

ról, hogy amit magának esetleg megenged, azt a kisperegi egyháznak ne engedné meg vagy forditva. Akár átadja az iskolákat az egyház, akár nem, az elhanyagolt állapotban levő épületeket rendbe kell hoznia, tehát az államositás esetén az épületjavitási költségeken kivül örök időre elveszitené református felekezeti iskoláit és azok felett való rendelkezési jogát.

Kényszeritő anyagi ok az iskolák államositását illetőleg nem forog fenn, az egyház azokat mint eddig, ugy ezután is fen tudja tartani, sőt fejleszteni is, mit bizonyit azon ténye, hogy a háboru ideje alatt szervezte IV-ik uj iskoláját. Az iskolák államositásából az egyházra semmi anyagi előny nem hárul, ellenben igen sulyos veszteség. A hivatolt presbyteri határozatok gazdasági, valláserkölcsi tekintetben az egyházközség jóletét és fejlődését veszélyeztetik, miért is meg kellett azokat semmisiteni. Mivel pedig a presbyterium határozataiból a felettes hatóságok törvényes rendelkezéseivel szemben való engedetlenség tünetei látszanak fenforogni, fegyelmi eljárás terhe mellett volt szükség figyelmeztetni a presbyteriumot eljárása sulyos következményeire.

Megállapitja egyházmegyénk közgyülése, hogy a presbitérium kérvényét, mely felett elsösorban egyházmegyénk közgyülése van hivatva dönteni, lelkész nem a törvény által előirt uton és módon, hanem annak megkerülésével a püspöki hivatalhoz terjesztette fel; miért is figyelmezteti lelkészt, hogy jövőben mindennemü hivatalos eljárásában — már csak a példaadás okáért is — tartsa magát a törvény által megállapitott szabályokhoz.

Egyházmegyénk közgyülése a kisperegi egyházat a I.'-ik, ujonnan szervezett iskola és tanitói lakás felépithetése céljából 26,000 korona épitési tőkesegélyre melegen ajánlja, mivel az iskola épületének rendeltetési céljára való átadásától függ a tanitói javadalom kiegészitéséhez már eddig is megadott államsegély további folyósitása.

Nem kivánja megakadályozni egyházmegyénk közgyülése a kisperegi egyházat abban, hogy többi tantermeit is ujra épitse, — bár ennek sürgős szüksége nem forog fenn, — de a további épitkezések engedélyezéséhez azt a feltételt köti, hogy az egyház vegye igénybe hiveinek áldozatkész-

ségét és mutasson ki fedezetet, mivel tisztán tőkesegélyre támaszkodni, azt tulzott mértékben igénybe venni, épen a hasonló nehéz anyagi viszonyok közt élő iskolafentartó egyházakkal szemben nem volna igazságos s mint ilyen, teljesithető sem.

32 szám. Egyházmegyénk közgyülése 64—1916. számu határozatával utasitotta a belényessonkolyosi ref. egyházat, hogy a rendkivüli rossz karban levő lelkész lakot sürgősen javittassa ki vagy épittesse ujjá.

A presbyté ium 1916. december 17-én tartott gyülésében megállapitotta, hogy a lelkészlak egyáltalában nem megfelelő és sürgős ujjáépitést kiván, azonban a mai munkásviszonyok és az épitési anyag beszerezhetőségének nehézségei elhárithatatlan akadályt emelnek a legjobb szándék elé is és ezért a presbyterium egyházmegyénk engedélyét kéri arra, hogy a lelkészlak ujjépitését majd csak a háboru után hajthassa végre.

Egyházmegyénk közgyülése engedélyt ad a belényessonkolyosi református egyháznak arra, hogy a lelkészlak ujjáépitését elhalassza a háboru végéig.

Figyelmezteti azonban a presbitériumot, hogy a szükséges előkészitő lépéseket idejében tegye meg s mihelyt a viszonyok megengedik, az ujjáépitést a legsürgősebben hajtassa végre.

33. szám. A sarkadkereszturi presbyterium 1917. év február hó 26-ik, az egyházközségi gyülés március 4-én tartott gyülésében névszerinti szavazással kimondotta, hogy az egyháznak több rendbeli és különféle adósságait egyesitve, azok kifizetésére az egyházmegyei lelkészi gyámintézettől 7000 koronás kölcsönt vesz fel. A kölcsön visszafizetéséről, kamatainak kiegyenlitéséről pedig rendkivüli adó kivetésével gondoskodik oly módon, hogy az egyház minden adóköteles tagja az Egyházi Törvények III. t. c. 13. §-ának a) és b) pontjaiban meghatározott, a sarkadkereszturi egyházban ez idő szerint is érvényben levő rendes adó mellett, ezzel egyenlő rendkivüli adót fizessen mindaddig, mig e kölcsön kamataival együtt ki nem egyenlittetik.

A rendkivüli adóból befolyó jövedelem 70%-a minden év január hónapjának 15-ik napjáig egy összegben a kölcsön törlesztésére fordittassék, 30% pedig ama szükségletek fedezésére, melyek e rendkivüli időben felmerültek, vagy felmerülnek.

A kivetni szándékolt rendkivüli adó évi összege 1900 korona,

melyből 7 év alatt a 7000 koronát visszafizetik.

Kéri továbbá a presbytérium egyházmegyénk közgyülését, hogy mig a 7000 koronás kölcsönét megkaphatná, égetően sürgős szükségeinek fedezésére 1000 korona ideiglenes kölcsön felvételére adjon engedélyt, mely összeget a 7000 koronás kölcsön folyósitásakor abból egy összegben kifizetné.

Egyházmegyénk közgyülése a sarkadkereszturi presbytérium 1917 febr. 26-án 18. és 19. számu, az egyházközségi gyülés 1917. márc. 4-én hozott 2 számu határozatait a 7000 és az 1000 korona kölcsönöknek a lelkészi gyámintézettől való felvételére vonatkozófag jóváhagyja és megerősiti.

Utasitja a presbyteriumot, hogy az 1000 koronás kölcsön folyósitásakor, abból egy összegbeu fizesse visssza.

Jóváhagyja és megerősiti a fenti számu határozatok azon részét is, mely a 7000 koronás kölcsön letörlesztése céljából rendkivüli adó kivetését mondotta ki. Felhivja és utasitja a presbyteriumot, hogy a rendkivüli kivetésből befolyó adójöveeelem 70%-át a határozatoknak megfelelően mindaddig a 7000 koronás kölcsön törlesztésére és kamatainak kiegyenlitésére forditsa, mig az teljesen visszafizetve nem lesz. Az évi részletek pontos törlesztéséről, a befolyó jövedelmek felhasználásáról a szokásos rendes számadásokkal kapcsolatban jelentést tenni tartozik egyházmegyénk számvevőszékéhez. A határozatokat végleges megerősités végett felterjeszti a tiszántuli reform. egyházkerület közgyüléséhez.

34. szám. Tenkei lelkész jóváhagyás czéljából beterjeszti a presbyterium 7—1917 sz. határozatát a mely szerint a felekezeten kivüli tenkei lakosoknak külön temetőben leendő temetkezését kivánja, s tőlük ilyen külön tememető beszerzését és ez által az ő temetőjük kimélését elvárja. Olyan esetekben azonban, midön egyházunkhoz hü tagok hitében megtévelyedett rokonuknak egyházuk temetőjében leendő elhantolását ohajtják, minden sirhelyért külön és a temetkezés előtt előre lefizetendő 20 azaz Husz korona sirhely váltság lefizetése mellett engedélyezi a temetkezést. Az iskolák használatára vonatkozolag pedig kimondja, hogy a felekezeten kivül állók gyermekeit minden iskolai évre előre fizetendő 20 azaz Husz korona iskola fentartói dij ellenében veszi fel iskoláiba. Ezen iskola-fentartói dij lefizetése alól esetről-esetre indokolt felmentést adhat a presbyterium olyan esetekben, a mikor az egyházunkhoz hü apa, vagy anya, vagy nagyapa személye kelllő biz-

tositékot nyujt a felől, hogy az általunk, egyházunk veteményes kertjében felnevelt gyermek nem lesz hütelen református egyházunkhoz.

Egyházmegyénk közgyülése a felekezeten kivül állók temető használata tárgyában hozott határozatat indokai alapján jóváhagyja, s megengedi, hogy a presbyterium a határozatban foglalt módozatok megtartása mellett a felekezeten kivüli tenkei lakosoktól minden sirhelyért előre le fizetendő 20 korona sirhely váltságot szenjen.

Az iskolák használata tárgyában hozott határozat, — tekintettel az 1868 évi XXXVIII. t. cz. 45 §-ának ide vonatkozó határozott rendelkezésére, felsőbb hatósági jóváhagyást nem igényel.

35. szám. Esperes 671—1916. sz. körlevelében a főtiszteletü egyházkerületi közgyülés 190—1916. sz. határozata alapján fehivta gyülekezeteink presbiteriumait arra, hogy az egyes helyeken megszüntetett legációkat állitsák vissza, a háboru befejezése után mind a három ünnepre legátust kérjenek, sőt létesitsenek uj legációkat is Egyházmegyei közgyülésünk 65 ad 16—1916 sz. határozatában helyeslőleg vette tudomásul az esperesi intézkedést s a maga részéről is melegen ajánlotta a legáczió ügyének fekarolását a presbiteriumok figyelmébe s azon reményének adott kifejezést, hogy a háboru elmultával a megszüntetett legációkat visszaállitják és a hol eddig nem volt, ott ujakat létesitenek egyházközségeink. A főtiszteletü egyházkerületi közgyülés (442—1916. sz. a.) azonban ezt az intézkedést nem találta kielégitőnek, hanem már most teljes feleletet és végleges választ kiván a legáczió ügyében.

Egyázmegyénk közgyülése, bár attól tart, hogy a viládháboru folytán még mindig fennálló sulyos viszonyok között aligha adhatnak teljes feleletet, végleges választ gyülekezeteink: a 442 1916. sz. egyházkerületi határozat rendelkezéséhez képest felhivja a presbiteriumokat a legáczió további fentartására ahol beszüntették, annak visszaálitására ahol eddig nem volt, uj legációnak létesitésére s mindenütt a legáczió javadalmának korszerü rendezésére. Minden egyházközségünk presbiteriuma hozzon ez ügyben kellőleg megokolt határozatot s azt folyó évi aug. hó 1. napjáig az esperesi hivatalhoz terjessze be, hogy e nyilatkozatok egyházmegyénk legközelebbi közgyülésérn feldolgozhatók legyenek.

Közgyülésünk e határozatát felterjeszti a főtiszteletü

egyházkerületi közgyülésre azzal, hogy a teljes és végleges válasz megadására őszi közgyüléséig haladékot engedélyezzen.

36. szám. Böszörményi Lajos lelkész elnök a nagyszalontai presbytérium nevében beterjeszti az „Arany János“ és a „Kádár Mária“ elemi iskolai ösztöndij alapitványok alapitó leveleit 3-3 egyező példányban. Az „Arany János“ alapitvány a nagy költő születésének 100-ik évfordulója alkalmával, a református egyház által rendezett egyházi és iskolai ünnepélyen befolyt önkéntes adományokból és a presbyteri gyülésen erre megszavazott összegből létesült. Az alapitványi összeg jelenleg 300 korona. Célja az, hogy Arany János müveiből vizsgai jutalom könyveket juttasson a ref. elemi iskola olyan 5—6 osztályt végzett fiu és leány tanulóinak, akik a magyarnyelvben, helyesirásban és fogalmazásban legkiválóbb előmenetelt tanusitottak.

A „Kádár Mária“ alapitványt Kádár Sándor és neje Szabó Julianna nagyszalontai lakosok tették korán elhunyt leányuk nevére és emlékére. Az alapitványi összeg 200 korona. Célja: szegénysorsú jóerkölcsü és kiváló előmenetelü elemi iskolai leánytanulók vizsgai jutalmazása.

Egyházmegyénk közgyülése a nagyszalontai *„Arany János“* és *„Kádár Mária“* elemi iskolai ösztöndij alapitványok alapitó leveleit jóváhagyja és megerösiti, azokból 1—1 példányt a tiszántuli reform. egyházkerület, — 1—1 példányt a nagyszalontai református egyházmegye, — 1—1 példányt pedig a nagyszalontai református egyház levéltárában helyez el megőrzés végett.

37. szám. A berekböszörményi ref. egyház presbiteriuma kéri egyházmegyénk közgülését, hogy Kutasi Ferencz berekböszörményi igazgató tanitót érdemes tanitói müködésének 40 éves évfordulója alkalmából a vall. és közokt. minisztérium utján királyi kitüntetésre terjessze fel.

Egyházmegyénk közgyülése örömmel látja mindig, ha egyházai méltányolják lelkészeik s tanitóik érdemdus müködösét s szolgálatuk idejének határmesgyéinél ünnepléssel rójják le hálás kegyeletüket.

Egyházmegyénk ilyen alkalmakkor mindig megtalálta a módját annak s ezután is meg fogja tenni, hogy a maga elismerésének is méltóképen adjon kifejezést. Arra azonban semmi képen nem vállalkozhatik, hogy az érdem elismerésére a kért módon járjon közre.

38. szám. Egyházmegyei közgyülésünk ezen jegyzökönyv hitelesitésével esperes elnöklése mellett a Nagyszalontán lakó tanácsbirákat és jegyzőket bizza meg.

Miután ezzel a tárgyalásra kitüzött összes ügyek elintézést nyertek, Böszörményi Lajos esperes a nagyszalontai református egyházmegyének 1917. évi április hó 12. napján Nagyszalontán megtar ott tavaszi közgyülését áldás és békekivánásokkal berekesztette.

H i t e l e s i t j ü k:

Böszörményi Lajos, esperes. Hadházy Kálmán, tanácsbiró. Tatár Balázs, tanácsbiró és világi főjegyző.

Szabó Lajos, világi aljegyző.

Az 1., 2., 3., 4., 5., 6., 9., 11., 11a, 11b, 11c, 11d, 19., 28., 28a, 35., 38. számokat jegyzette: Fogarassy Bálint lelkészi főjegyző;

a 15., 16., 21., 26., 30, 32., 22., 37 számokat jegyzette Tatár Balázs világi főjegyző;

a 10., 10a, 10b, 10c, 10d, 10e, 10f, 10g, 10h, 10i, 23, 29., 34.. számokat jegyzette Perecz István lelkészi aljegyző;

a 7, 12., 13, 14., 17., 18., 20., 24., 25, 27., 31., 33., 36., számokat jegyzette Szabó Lajos világi aljegyző;

a 8, 8a, 8b, 8c, 8e, 8f, 8g, 8h 8i, 8k, 8l, 8m, számokat jegyzette Bottyán Pál tanügyi bizottsági előadó.

A jegyzők az általuk jegyzett számoknak előadói is voltak.

39. szám. Jegyzőkönyv a nagyszalontai református egyházmegye rendes birósságának, mint közigazgatási birósságnak 1917. év április hó 12-én Nagyszalontán tartott üléséről.

Jelen voltak: Böszörményi Lajos esperes és gróf Tisza Kálmán, mint hivatalára nézve legidősebb világi tanácsbiró elnöklete alatt: Balog Ambrus, Hadházy Kálmán, Kassay Béla, Nagy Imre, Ötvös Gyula, Szabó István, dr. Szarka Sándor, Tatár Balázs tanácsbirák, Szabó Lajos jegyző.

Felek részéről megjelent Kosdy János lelkész, mint a körösszegapáti-i presbytérium képviselője.

Tárgyalás alatt van dr. Szegedy Lajos nagyváradi lakos felebbezése a körösszegapáti-i presbyterium 1916. évi okt. hó 1. napjain 44. sz. alatt hozott határozata ellen.

Böszörményi Lajos elnök az ülést megnyitja s miután felhivására a biróság ellen érdekeltségi és illetékességi kifogást senki sem

jelentett be, megállapitja, hogy az egyházmegyei rendes közigazgatási bíróság érdektelen tagjai kellő számmal vannak jelen s igy a bíróság szabályszerüen megalakult.

Elnök elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását Hadházy Kálmán előadó részletesen ismerteti az ügy állását.

Elnök a tárgyalást berekeszti.

A nagyszalontai református egyházmegyei bíróság mint közigazgatási bíróság, dr. Szegedy Lajos nagyváradi lakosnak, a körösszegapáti-i reform presbytérium 1916. évi okt. okt. hó 1. napján 44. szám alatt hozott határozata ellen beadott felebbezése folytán, melyben az E. T. III. t. c. 17. §-a be nem tartását nehézményeli, alulirott helyen és napon meghozta egyhangulag a következő itéletet.

> Egyházmegyei bíróságunk, mint közigazgatási bíróság az E. T. V. t. c. §-a 9. pontja alapján a felebbezésnek helyet ad s a presbyterium neheztelt határozata megváltoztatásával dr. Szegedy Lajost a 44—1916. számu határozatban fenhagyott rendkivüli adó fizetésének kötelezettsége alól felmenti.

Indokok:

A felebbezést kellő időben beadottnak kellett elfogadni, mert a presbyteriumi határozat a felebbező emlékezete szerint kézbesitési iv mellett lett részére kézbesitve s habár megengedi a felebbező fél, hogy a kézbesités a presbytérium 18—1917. számu határozatban foglaltak szerint történt, a felebbezést kézbesitési iv hiányában elkésettnek minősiteni nem lehet.

Érdemben: Az E. T. III. t. c. 17. §-a elvitathatatlanul rendeli, hogy a rendkivüli szükségletet felölelő költségvetés azokkal a községi birtokosokkal, kik az egyházközségben állandó lakással nem birnak, közlendő.

A presbyterium felterjesztett határozataiban beismeri, hogy a költségvetés felebbezővel, sőt senkivel, egyetlen külbirtokossal sem közöltetett.

Egyházmegyénk közgyülése 1913. évi 120 sz. a. kelt végzésével jóváhagyta a körösszegapáti-i presbyterium azon határozatát, mellyel iskolaépitésre 20%- rendkivüli adó kivetését határozta el.

1914. évi 97. sz. a. kelt végzésével jóváhagyta a presbyterium azon intézkedését, melyben az iskolaépités gyors előhaladása következtében 1914. jul. 16-án a vállalkozónak a vállalati összeg egy részét fizetni kellett s erre 5000 korona váltókölcsönt vettek fel.

Az 1916. évi 90. sz. a. kelt végzésével jóváhagyta a presbyterium által megállapitott azon adókulcsot, melyben 1916. évi 1331·84 K költségvetési hiányának, 5000 korona váltótartozásának és az iskola épitését teljesitő vállalkozó 1625 K biztositékának fedezetére 8000 korona rendkivüli adó kivetését határozta el.

A körösszegapáti-i presbyterium tehát ismerte az E. T. III. t. c. rendelkezéseit s mégis annak 17 §-a ama félremagyarázhatatlan intézkedését, hogy a költségvetés azokkal a birtokosokkal, akik nem laknak a községben, — közlendő, betartani szükségtelennek tartotta

A felebbezés törvényszerü, tehát annak hely adandó.

Az itélet jogerős.

Elnök nyilt ülésben kihirdeti az itéletet s elrendeli, hogy annak hiteles kiadmánya dr Szegedy Lajosnak és a körösszegapáti-i presbyteriumnak kézbesittessék.

Nagyszalonta, 1917. április 12.

Böszörményi Lajos s. k.
lelkészi elnök

Gróf Tisza Kálmán s. k.
világi elnök.

Szabó Lajos s. k.
jegyző.

40. szám. J e g y z ő k ö n y v. Felvétetett Nagyszalontán 1917 évi április hó 12-én a nagyszalontai református egyházmegye rendes bíróságának, mint közigazgatási bíróságnak üléséről.

Jelen voltak a bíróság részéről: Böszörményi Lajos esperes, mint a tárgyalást vezető elnök, gróf Tisza Kálmán világi tanácsbiró, mint társelnök: Balogh Ambrus, Kassay Béla, Nagy Imre, Szabó István, lelkészi, Hadházy Kálmán, Ötvös Béla, dr. Szarka Sándor, Tatár Balázs világi tanácsbirák.

Előadó: Kassay Béla. Jegyzőkönyvvezető: Tatár Balázs.

Felek részéről jelen van: Kosdy János lelkész, a körösszegapátii ref. presbiterium képviseletében.

Tárgyalás alatt van Takács József körösszegpatii lakos fellebbezése a körösszegpatii ref. presbiterium 23 - 1917 számu azon határozata ellen, mely szerint őt a presbitérium amiatt, hogy az egyházfi hivatalt nem válalta el, 40 korona felmentési dij megfizetésére kötelezte.

Elnök az ülést megnyitja s miután felhivására érdekeltségi és illetékességi kifogást senki sem jelentett be, megállapitja, hogy az egyházmegyei közigazgatási bíróság érdektelen tagjai kellő számmal vannak jelen s igy a bíróság szabályszerüen megalakult.

A fellebezés érdemleges tárgyalását elnök elrendeli. Kassay Béla előadó ismerteti az ügyet, melynek megtörténte után elnök felhivja a pesbitériumot képviselő lelkészt, hogy ha van ujabb előterjeszteni valója az ügyre vonatkozólag, tegye meg. Lelkész csupán ismétli az előterjesztett dolgokat.

Erre elnök a tárgyalást felfüggeszti s zárt tárgyalás után nyilt ülésben kihirdeti a bíróság egyhangulag hozott következő

ITÉLETÉT:

A nagyszalontai református egyházmegye rendes bírósága mint közigazgatási bíróság, a körösszegpáti ref. presbiterium 23 19.7 számu határozatának megsemmisitésével Takács Józsefet a reá kiszabott 40 korona felmentési dij megfizetésének kötelezettsége alól felmenti.

Indokolás: A Takács József fellebbezésében előadott indokot, — hogy t. i. a község képviselő testülete őt már elözőleg kisbirová és éjjeli őrré megválasztotta — a presbiterium is igaznak ismeri el, mégis üres kifogásnak mondja e védekezést s elmarasztalja Takács Józsefet csak azért mert a községi biró, aki 135 hold földön gazdálkodik, birói tisztsége mellett még a gondnoki hivatalt is viselte 2 éven éven át s mert Takács Józsefnek bérelt vadászterülete is volt, hova hetenként három napig vadászni járt.

Ugyde az egyházi törvények I. t. c. 1:0 §-a világosan mondja, hogy az egyháztagok az egyházközségi gondnokság vagy más egyházközségi megbizás-milyen az egyházfi tisztség is — viselése alól felmenthetők, ha olymérvü polgári szolgálalot teljesitenek amely miatt az egyházi teendők végzésében akadályozva vannak. Minden kétségen felül áll, hogy bármily kevés teendővel járó tisztségnek mondja is kőrösszegapátii presbiterium az egyházfiságot, jöhettek volna elő az év folyamán többször is olyan esetek, midön a kisbirói tiszt viselése akadályozta volna Takács Józsefet abban, hogy egyházfi hivatalát kifogástalanul teljesitse.

Ezt a lehetőséget nem ellensulyozza az, hogy egy más egyén, sulyosabb megterheltetéssel, nagy gazdálkódás mellett két hivatalt is ellátott, mivel ez nem kisebbiti, annyival kevésbbé szünteti meg a Takács Józsefnél esetleg felmerülő kötelesség összeütközés lehetőségét sem az, hogy Takács Józsefnek bérelt vadászterülete volt, hova hetenként három napig vadászni járt, mert nem valószinü, hogy az egyház fisággal járó teendőket Takács József tetszése szerint éppen azon időben végezhette volna, mikor vadászni ment.

Miért is Takács Józsefnek a felmentés érdekében előadott indokait el kellett fogadni, következésképen meg kellett semmisiteni a körószegapátii presbitériumnak őt 40 korona felmentésidij megfizetésében elmarasztaló határozatát.

Elnök felhivja a presbitériumot ké viselő lelkészt hogy az itéletben megnyugszik-e? Lelkész kijelenti, hogy maga nem határoz, hanem a presbitérium elé terjeti az itéletét nyilatkozat tétel végett.

Elnök elrendeli, hogy a jelen nem lévő fellebbezővel az itélet hiteles másolatban közöltessék.

Nagyszalonta, 1917. április 12.

Böszörményi Lajos s. k.
lelkészi elnök.

Gróf Tisza Kálmán s k,
világi elnök

Tatár Balázs s k.
jegyzőkönyvvezető.

41. szám. Jegyzőkönyv. Felvétetett Nagyszalontán, 1917. évi április hó 12-én a nagyszalontai református egyházmegye rendes bíróságának, mint közigazgatási bíróságnak üléséről.

Jelen voltak a bíróság részéről: Böszörményi Lajos esperes, mint a tárgyalást vezető elnök, gróf Tisza Kálmán világi tanácsbiró, mint társelnök; Balogh Ambrus, Kassay Béla, Nagy Imre, Szabó István lelkészi, Hadházy Kálmán, Ötvös Béla, dr. Szarka Sándor, Tatár Balázs világi tanácsbirák.

Előadó Kassay Béla. Jegyzőkönyvvezető: Tatár Balázs.

Felek részéről jelen volt: Kosdy János körösszegapáti-i ref. lelkész a presbytérium képviseletében.

Tárgyalás alatt van Zima Lajos körösszegapáti-i egyháztag felebbezése a körösszegapáti-i ref. presbitérium azon határozata ellen, mely szerint a presbytérium őt amiatt, hogy gondnokká megválasztását el nem fogadta, 80 korona felmentési dij megfizetésére kötelezte.

Elnök az ülést megnyitja s miután felhivására érdekeltségi és illetékességi kifogást senki sem jelentett be, megállapitja, hogy az egyházmegyei közigazgatási bíróság érdektelen tagjai kellő számmal vannak jelen s igy a bíróság szabályszeröen megalakult.

A felebbezés tárgyalását elnök elrendeli. Kassay Béla előadó ismerteti az ügy állását, melynek megtörténte után elnök felhivja a presbytériumot képviselő lelkészt, hogy ha van ujabb előterleszteni valója az ügyre vonatkozólag tegye meg. Lelkész e már előadottakon kivül ujabb tényt nem jelent be.

Erre elnök a tárgyalást felfüggeszti s zárt tárgyalás után nyilt ülésben kihirdeti a bíróság egyhangulag hozott következő

ITÉLETÉT:

A nagyszalontai református egyházmegye rendes bírósága mint közigazgatási bíróság, a körösszegapáti-i ref. presbytérium határozatát indokainál fogva helybenhagyja, azzal a változással, hogy a marasztalási összeg a nagyszalontai ref egyházmegye 49—1907. számu határozatában megállapitott szabályrendelet III. f. pontja értelmében nem 90, hanem 40 korona.

Indokolás.

A Zima Lajos által felmentése érdekében 1., 2, 3., szám alatt felhozott indokokkal szemben a presbytérium 22 - 1917. sz. határozatának érvelését helyesnek kellett elfogadni s mivel Zima Lajos az egyetlen elfogadható indokot, mely felmentése alapját képezhetné, hogy t. i. olyan testi fogyatkozása van, amely miatt fél munkára sem képes, semmivel sem igazolta, őt felebbezésével el kellett utasitani s presbitérium határozatát — a marasztalási összeget a nagyszalontai ref. egyházmegye 49 – 19 7. számu határozatának III. f. pontja szerint helyesbitve az egyházi törvények I. t. c. 110. §-a alapján helyben kellett hagyni.

Kelt mint fent.

Böszörményi Lajos s. k.
lelkészi elnök.

Gróf Tisza Kálmán s. k.
világi elnök.

Tatár Balázs s. k.
jegyzőkönyvvezető.

Birósági ügyek.

39. Dr. Szegedy Lajos felebbezése a körösszegapáti-i presb. határozata ellen — Hadházy K.
40. Takács József felebbezése a körösszegapáti-i presb. határozata ellen — Kassay Béla
41. Zima Lajos felebbezése a körösszegapáti-i presb. határozata ellen — „ „

Tárgymutató.

		Jegyzette:
1.	A közgyülés megnyitása Gróf Tisza Kálmán világi elnökhelyettes	Fogarassy B.
2.	Az egyházak világi képviselőinek igazolása . .	„
3.	Jelentés a távollevő tagokról	„
4.	A tárgysorozat megállapitása	„
5.	Esperes jelentése az egyházmegye állapotáról . .	„
6.	Espere; jelentése az elnöki uton elintézett ügyekről .	„
7.	Esperes jelentése a tanitók fizetésének kiegészitéséről .	Szabó L.
8.	Tanügyi bizottság jelentése	Bottyán Pál
9	Ujonnan választott tanitók eskütétele . . .	Fogarassy B.
10.	Számvevőszék jelentese	Perec I.
11.	Missiói bizottság jelentése	Fogarassy B.
12.	Országos nyugdij és gyámint. számodása . .	Szabó L.
13.	A közigazg. pénztár számadása . . .	„
14.	Az 1916 évi közalap számadása, 1917. évi kivetés . .	„
15	Feketetóti lelkészválasztás	Tatár B.
16.	Belényessonkolyosi lelkészválasztás . .	„
17.	Pankotai lelkészválasztás	Szabó L.
18.	Sarkadkereszturi lelkészválasztás	„
19.	Egyházker. képviselők választása	Fogarassy B.
20	Kálvinszövetség javaslata a betegsegélyezéséről .	Szabó L.
21.	Nagyváradi tanitónőképző számadása kérvénye . .	Tatár B.
22.	Mezősassi egyh. kérelme az 5000 K tőkesegély felhasználására	„
23.	Aradi lelkész dijlevele	Perec I.
24.	Uj tanitói dijlevelek kiállitása	Szabó L.
25.	Szalontai ig. tanitói állás dijlevele . . .	„
26	Berekböszörményi földvétel	Tatár B.
27.	Komádii tanitók földje	Szabó L.
28.	Mezőgyáni adókulcs változtatás	Fogarassy B.
29.	Nagyzeréndi személyi adó emelés . . .	Perec I.
30.	Feketegyarmati iskolaépités	Tatár B.
31.	Kisperegi egyház kérelme tökesegély iránt . .	Szabó L.
32.	Belényessonkolyosi papilak épités elhalasztása . .	Tatár B.
33.	Sarkadkereszturi 7000 K-t kölcsön . . .	Szabó L.
34.	Tenkei temető használata Tandij	Perec I.
35.	Az egyh. ker. 442—1916 sz határozata a legációkról .	Fogarassy B.
36	Nagyszalontai Arany János és Kádár Mária alapitó levél	Szabó L.
37.	Berekböszörményi tanitó jubileum . . .	Tatár B.
38.	Jegyzőkönyv hitelesitése	Fogarassy B.

Esperesi jelentés.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Sajnos, hogy most is ugy kell kezdenem jelentésemet, mint a mult évben, hogy t. i. az oly régóta tartó világháboru nagymérté ben érezte tette káros hatását egyházainkban is. Hiveinknek még nagyobb része vonult hadba s az itthon maradtak nem voltak képesek a reájuk váró munkát jól elvégezni. Növelte a bajt az eddig nem is képzelt drágaság és a mult év terméketlensége, melynek folytán a belhivatalnokok alig voltak képesek a legszükségesebb élelmiszereket is beszerezni. Különösen érezhető volt ez az olyan egyházakban, melyekben a termények pénzértékekben vannak megváltva s a belhivatalnokok fizetésének jelentékeny részét a használatukba adott föld képezi.

Tanitóinkra nézve enyhitette a csapást azon körülmény, hogy a Nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi miniszter ur a mult évben adott 400 korona háborus segélyt a folyó évben 600 koronára emelte, sőt az állandóan alkalmazott segédtanitókat is részesiti 400 koronáig terjedő segélyben.

A református lelkészek számára a mult évi 250000 korona segély helyett 400000 koronát ad az állam, de ha figyelembe vesszük, hogy egyházmegyénkből a mult évben 9 lelkész kapott 400—400 korona segély; könnyen kiszámithatjuk, hogy a mostani összegből is a lelkészeknek csak egyharmada részesülhet segélyben, pedig arra igen kevés kivétellel mindnyájan reá volnának szorulva.

Némileg megnyugtató, hogy az egyházi adók a legtöbb helyen elég türhetően befolytak, amit a lelkészek és gondnokok buzgó eljárásán kivül az általános pénzbőségnek lehet tulajdonitani.

Nagy Endre sarkadkereszturi lelkész 1917. január 1-sőjén nyugdijba ment. Mig egészsége meg nem rendült, hiven teljesitette kötelességét, kivánjuk, hogy sokáig békességesen élvezhesse a kiérdemelt nyugalmat.

Dr. Fábián Lajos egyházmegyénk volt tanácsbirója hosszas szenvedés után meghalt. Érdemeit lemondása után mult évi jegyzőkönyvünkben méltattuk, emlékét pedig őrizzük meg állandóan sziveinkben.

Örömmel jelentem, hogy Szücs Balázs árpádi tanitó különösen a hadikölcsönjegyzés körül kifejtett buzgó munkásságáért a koronás arany érdemkereszttel lett kitüntetve. A jelvényt a nagyszalontai főszolgabiró adta át Árpád község képviselőtestületének 1916. dec. 17-én tartott diszgyülésén, mely alkalommal én is megjelentem s az ünnepeltet egyházmegyénk nevében üdvözöltem.

Főtiszteletü és Méltóságos püspök ur folyó évi február 25 ikén hivatalos látogatást végzett a nagyváradi egyházban, ugyanezen alkalommal isteni tiszteletet tartott az ujvárosi templomban, ahol felekezeti különbség nélkül megjelentek a város intelligenciájának tagjai, akikre igen nagy és sokáig emlékezetes hatást tett főtiszteletü urnak szokott ékesszólással előadott, nagy igazságokat fejtegető remek beszéde. Mi reformátusok valóban büszkék voltunk, hogy ilyen főpásztorunk van, aki megnyeri a sziveket s a legteljesebb mértékben kiérdemli az elismerést és tiszteletet.

Meglátogatta a református tanitónőképző intézetet is, melynek egyházmegyénk egyik fentartója. Az igazgatótanács nevében üdvözöltük püspök urat, aki a tapasztalt renddel meg volt elégedve s megigérte, hogy intézetünket továbbra is pártfogásában részesiti..

A hadviselés céljaira felajánlott harangok legnagyobb részét már elvitette a katonai parancsnokság. A levétel alkalmával mindenütt istentiszteletet tartottak, melyen megjelent az egyháznak majdnem minden tagja. Szinte csudálatraméltó, hogy mennyire ragaszkodtak hiveink harangjaikhoz, melyek oly sokszor hivták őket az Ur házába s melyeknek hangjai kisérték szeretteiket végső utjokra. Ők is elkisérték hát a harangokat utolsó utjokon — a község széléig. Bánatos érzésekkel, könnyes szemekkel s azon óhajtással vettek tőlük bucsut, hogy ha eddig szolgáltak az Isten dicsőségére, ezentul szolgáljanak magyar hazánk védelmére, ellenségeink legyőzésére, a békesség kivivására.

Mivel a megélhetési viszonyok még sulyosodtak: inditványozom, hogy a lelkészi gyámintézet ebben az évben is emelje fel 20 százalékkal az özvegyek és árvák osztalékát.

Végül kénytelen vagyok felemliteni, hogy lelkésztársaim közül többen rendkivül késedelmesek a felsőbb hatóságok által elrendelt jelentések, kimutatások beküldésében, néha kétszer, sőt háromszor is kell egyes kimutatásokat kérnem, pedig azokat nekem összesiteni is kell, ugy terjesztem fel püspök urhoz, vagy más hatósághoz s mindig félnem kell, hogy nem tudom a kitüzött terminust megtartani. Kérem lelkésztársaimat, legyenek szivesek engem az ilyen kellemetlenségektől megkimélni.

Tiszteletem kifejezésével vagyok

Nagyszalontán, 1917. március 26.

Böszörményi Lajos
esperes.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Egyházmegyénk mult évi közgyülése óta a következő intézkedéseket tettem, melyeknek részint tudomásul vételét, részint helybenhagyását kérem:

1. 1916. szept. 28-án Battyán Pál belényesi lelkészt Köröstárkányban felügyelő lelkésszé neveztem ki, — fizetését a már előbb meghatározott 100 K. hónaponkénti dijazásban állapitottam meg. (853 - 1916.)

2. Október 13-án a mezőbaji presbytérium választása és beterjesztett okmányai alapján Tatay Emma okl. tanitónőt a mezőbaji tanitóságban megerős tettem. (900—1916.)

3. Október 30-án Bizonyitványt állitottam ki arról, hogy Perecz István körösnagyharsányi lelkész a hadbavonult tanitó helyett a tanitást az 1914—15. és 1915—16. években dij nélkül végezte. (963—1916.)

4. November 29-én Boros Gábor árpádi lelkészt Feketetótra felügyelő lelkésszé neveztem ki, mivel az oda megválasztott Nagy Sándor Prágában tábori lelkészül van alkalmazva. (1053—1916.)

5. November 30-án az egyházmegye ösztöndij alapitványát Csák Zoltán VI. o. jeles és Sárközi Sándor III. o. jó bizonyitványu tanulóknak adományoztam a debreceni főgimnázium ajánlata alapján. (1061—1916.)

6. November 30-án a sarkadkereszturi presbytérium választása és beterjesztett okmányai alapján Vincze Gábor okl. tanitót a sarkadkereszturi tanitóságban megerősitettem. (1092—1916.)

7. December 13-án Kolumbán Áron kötegyáni lelkészt Sarkadkereszturra felügyelő lelkésszé kineveztem s felkértem a lelkészválasztás előkészitésére. (1211—1916.)

8. Január 5-én Hunyadi László gyoroki lelkészt Pankotára felügyelő lelkészé neveztem ki s felkértem a lelkészválasztás előkészitésére. (ad 1014— 1916.)

9. 1917. január 5-én a biharugrai presbytérium választása és beterjesztett okmányai alapján Szőke Mária okl. tanitónőt a biharugrai tanitóságban megerősitettem. (7—1917.)

10. Január 14 én a várasfenesi presbytérium választása és beterjesztett okmányai alapján Csiszár Etelka okl. tanitónőt a várasfenesi tanitóságban megerősitettem. (29—1917.)

11. Január 25-én az erdőhegyi presbytériumnak engedélyt adtam arra, hogy az első félévi kiadások fedezésére az egyházfentartási alapból 1570 koronát kölcsön vehessen oly feltétellel, hogy a kölcsönt folyó évi december 1-ig visszafizessék s ennek megtörténtéről jelentést tegyenek. (67 - 1917.)

12. Január 30-án Lengyel József kisperegi tanitónak engedélyt ad-

tam arra, hogy az állami helyettes anyakönyvvezetői állást elfogadhassa, mivel ebbe a presbytérium is beleegyezett és a kérvényt pártolólag terjesztette fel hozzám. Kikötöttem azonban, hogy az anyakönyvezési teendőket csak a tanitási órákon kivül végezheti. (77—1917.)

13. Január 30-án Kassay Béla tenkei lelkésznek engedélyt adtam arra, hogy a tenkei járásban a közélelmezési előadói állást elfogadhassa, mivel ez a lelkészi állással összeillő és a törvény szellemével megegyező. (78—1917.)

14. Február 1-én az egyházmegye jóváhagyása reményében beleegyeztem abba, hogy Székelytelek szórvány a bihari egyházmegyéhez csatoltassék. Erről a váradlessi lelkészt értesitettem. (89—1917.)

15. Február 7-én Nyeste Gyula mezősasi tanitót felhatalmaztam, hogy Besenyei Imre mezősasi lelkésszel a Körözsön tuli körben a dékáni látogatást végezhesse. (105—1917.)

16. Február 17-én a lippai presbytériumnak engedélyt adtam arra, hogy a költségvetési hiány fedezésére az ezredévi alapból 415 K. kölcsönt vehessen fel. Kikötöttem, hogy ezen összeget két év alatt, legkésőbb 1918 dec. 1-ig visszafizessék s erről az esperesi hivatalnak jelentést tegyenek. (161—1917.)

17. Március 10-én Takács Imre pankotai lelkész eltávozása folytán a világosi állami iskolába járó református növendékek vallásos oktatására Mangu Árpád reform vallásu állami elemi tanitót felhatalmaztam. (229—1917.)

18. Március 13-án a mezősasi presbytériumnak felhatalmazást adtam arra, hogy az adósságtörlesztésére nyert 5000 K. tőkesegélyből a templom fedeléhez szükséges anyagok beszerzését eszközölhesse, mivel a templom befedése nagyon sürgős (274—1917.)

Tiszteletem kifejezésével vagyok

Nagyszalonta, 1917. március 26.

Böszörményi Lajos
esperes